

Årsredovisning 2022

INNEHÅLL

<i>Förord</i>	3
RESULTATREDOVISNING	4
<i>Om Forum för levande historia</i>	4
<i>Utbildning / fortbildning</i>	6
<i>Utställningar</i>	12
<i>Kunskapsuppbyggnad</i>	20
<i>Programverksamhet</i>	23
<i>Internationellt samarbete</i>	26
<i>Webb, sociala medier och massmedia</i>	28
<i>Samlat grepp mot rasism och hatbrott</i>	32
<i>Stärka demokratins motståndskraft</i>	35
<i>Sveriges museum om Förintelsen</i>	36
<i>Övrig återrapporering</i>	38
<i>Kompetensförsörjning</i>	40
FINANSIELLA RAPPORTER	43
<i>Sammanställning över väsentliga uppgifter</i>	43
<i>Resultaträkning</i>	44
<i>Balansräkning</i>	45
<i>Anslagsredovisning</i>	46
<i>Tilläggsupplysningar och noter</i>	47

FÖRORD

Foto: Anton Svedberg, Forum för levande historia.

Forum för levande historia har regeringens uppdrag att främja demokrati, mänskliga rättigheter och alla människors lika värde, och vi ska göra det med lärdomar från historien.

Myndigheten bildades 2003 och har i 20 år arbetat för att Sverige ska fortsätta att minnas och dra lärdom av Förntelsen och för att bekämpa antisemitism, antiziganism och andra former av rasism. Myndighetens verksamhet når hela landet och vi ser att det finns ett stort behov av våra olika verksamheter.

Trots ett mångårigt arbete av Forum för levande historia och många andra aktörer ser vi i dag en oroväckande utveckling där antalet demokratier i världen minskar, antidemokratiska rörelser växer och en ökad spridning av antisemitiska åsikter och konspirationsteorier, inte minst i olika nätmiljöer. Vi ser förvanskning av Förntelsen, hot och attacker mot judar och synagogor och mot andra minoriteter. Det må vara en sliten fräs, men detta visar oss att demokratin måste försvaras varje dag och vinnas av varje generation.

Under 2022 har Forum för levande historia fortsatt att erbjuda lärare och andra yrkesgrupper fortbildningar om exempelvis antisemitism, hågkomst av Förntelsen, rasism i olika former och hur lärare kan arbeta med svåra frågor i klassrummet. Vi har också arbetat med att ta fram ny kunskap om antisemitism och andra former av rasism, lett och gett stöd till hågkomstresor till Förntelsens minnesplatser och deltagit aktivt i nationella och internationella forskarnätverk. En antologi om lokalhistoriska perspektiv på Förntelsen i Sverige har arbetats fram. I våra lokaler har vi under året visat och haft workshoppar kring utställningen *Sverige och Förntelsen* och den nya

utställningen *Barn har också rättigheter*, samt visat Joanna Rubin Drangers *Familjen som försvann*.

Liksom tidigare år inleddes året med att arrangera en ceremoni på Förntelsens minnesdag den 27 januari och vi stöttade en mängd lokala aktiviteter runt om i landet för att minnas och hedra offren för Förntelsen. Under det svenska ordförandeskapet i Interantional Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) har Forum för levande historia aktivt bidragit med olika typer av seminarier, evenemang och utarbetandet av utställningen *Det tysta arvet* som innehåller bilder och vittnesmål från romska överlevande i Sverige. Myndighetens webb, som är ett viktigt nav i verksamheten för att nå ut i hela landet, har under året varit föremål för grundlig utveckling. Forum för levande historia har fortsatt att utveckla samordningen av aktörer som arbetar mot rasism respektive demokrati och arrangerat nätverksträffar för kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte. I oktober gjordes den slutliga överlämningen av vittnesmål och föremål från Förntelseöverlevande i Sverige som Forum för levande historia haft i uppdrag att samla in till Sveriges museum om Förntelsen.

I budgetpropositionen för 2023 lade regeringen ett förslag till ett något ändrat uppdrag för myndigheten: "Forum för levande historias uppdrag ska omfatta frågor som rör demokrati, mänskliga rättigheter och intolerans med utgångspunkt i Förntelsen, kommunistiska regimers och andras brott mot mänskligheten i historien".

Vidare har regeringen framfört att Forum för levande historia bör ges i permanent uppgift att arbeta för att öka och fördjupa kunskaperna om antisemitism. Vi har därför under året inlett en analys av vad ett något förändrat uppdrag kommer att innebära och utifrån detta inlett ett arbete med att utarbeta en långsiktig strategi för myndighetens arbete framöver. 2023 kommer därför bli ett år med starkt fokus på att utveckla myndighetens verksamhet.

En helt central aspekt av myndighetens arbete är nära dialog och samarbete med bland annat utbildningssektorn, andra myndigheter, forskare, kommuner och det civila samhället. Tack till er alla! Och sist men inte minst, tack till alla engagerade medarbetare på Forum för levande historia för allt ert arbete och för att ni så varmt välkomnade mig som ny överintendent i augusti!

Petra Mårseilius
Överintendent

RESULTATREDOVISNING

OM FORUM FÖR LEVANDE HISTORIA

Forum för levande historia är en statlig myndighet under Kulturdepartementet. Myndighetens instruktion och regleringsbrev samt andra regeringsbeslut ger uppdraget för myndigheten.

”Forum för levande historia har till uppgift att vara ett nationellt forum som ska främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. Myndigheten har särskilt till uppgift att informera om Förintelsen och kommunismens brott mot mänskligheten. Myndigheten ska sträva efter att stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde.

Myndigheten ska bedriva utåtriktad verksamhet med inriktning på kunskap, kultur och utbildning. Verksamheten ska bedrivas i nära kontakt med pågående forskning, andra kultur- och utbildningsinstitutioner samt myndigheter, organisationer och föreningar vars verksamhet rör liknande frågor.

Myndigheten ska verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde.” (*Ur myndighetens instruktion*)

Forum för levande historia bildades som statlig myndighet 2003, där grunden var en informationsinsats om Förintelsen. Vi har publika lokaler och kontor i Gamla stan i Stockholm. Eftersom myndigheten har ett nationellt uppdrag bedriver vi även verksamhet i hela Sverige, ofta i samverkan med lokala aktörer.

Verksamheten är kunskapsintensiv och bedrivs på vetenskaplig grund. Myndigheten har flera disputerade medarbetare och arbetar nära forskarsamhället.

Vi främjar demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter

Myndigheten har i uppdrag att främja arbete med demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. Samtidigt som vi är förankrade i historien står vi också stadigt i samtiden. Grund-

värderingar om demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter utmanas ständigt och måste återerövas av varje ny generation.

Med utgångspunkt i Förintelsen arbetar vi därför aktivt för att främja demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. I detta ligger även att motverka rasism och förmedla värderingen om alla människors lika värde. Även dessa teman återkommer i hela vår verksamhet, till exempel i utställningar, workshoppar, rapporter, filmer, utbildningar och seminarier samt på webbplatsen.

Verksamheten utgår från lärdomar av Förintelsen

Det behövs kunskap om historien för att kunna förstå och påverka händelser i vår samtid. Myndighetens uppdrag är att arbeta med utgångspunkt i Förintelsen. I uppdraget ingår även att informera om kommunistiska regimers brott mot mänskligheten. Vi utvecklar och förmedlar kunskap om dessa brott mot mänskligheten och om antisemitism, antiziganism och andra former av rasism på många sätt, till exempel genom våra utställningar, workshoppar, rapporter, filmer, utbildningar och seminarier samt inte minst vår innehållsrika webbplats.

Det har gått snart åttio år sedan andra världskriget tog slut och fasorna i koncentrations- och förintelselägren blev kända för allmänheten. Sedan dess har mängder av forskning, vittnesmål, föremål, foton och arkivmaterial ökat vår kunskap om olika steg och processer som ledde fram till Förintelsen, folk mord och förödelse. Att fortsätta minnas, forska, informera och utbilda om de skeenden som ledde fram till Förintelsen är av största vikt för att förstå hur vi kan motverka liknande skeenden i framtiden.

Flera målgrupper

Myndigheten har fyra huvudsakliga målgrupper:

- lärare och elever i skolan
- civilsamhället
- offentliganställda
- kultur- och samhällsintresserad allmänhet

Under 2022 har arbetet med att nå våra målgrupper fortsatt. Inom skolan arbetar vi sedan tidigare främst mot åk 4-9 och gymnasiet, men vi vänder oss nu mer aktivt även till andra skolformer, bland annat folkhögskolor och särskolan. Vår publika verksamhet i form av utställningar, seminarier och programaktiviteter har både riktats mot skolan och mot en kultur- och samhällsintresserad allmänhet. Vi har samarbetat med civilsamhället i flera olika verksamheter och vi har fortsatt arbetet med att fortbilda yrkesgrupper inom offentlig sektor. Hur vi arbetat gentemot olika målgrupper beskrivs under respektive verksamhet i denna årsredovisning.

Kartan visar de orter där myndigheten har bedrivit verksamhet under 2022.

Verksamhet i hela landet

Forum för levande historias uppdrag är att nå en stor spridning i hela landet. Det kräver samverkan med lokala och regionala aktörer för att uppnå största möjliga effekt. Myndigheten samarbetar med en stor bredd av samarbetspartners runt om i landet.

Vi turnerar till exempel aktivt våra utställningar till olika orter. Under 2022 har 16 olika utställningar turnerat och visats på 19 orter runt om i Sverige. Läs mer om dessa i avsnittet om utställningar.

Myndigheten erbjuder ett omfattande faktamaterial, övningar, filmer, poddar och utbildningar på vår webbplats, dvs det är tillgängligt för alla oavsett var i landet man bor. Vi erbjuder kurser och seminarier för lärare, andra pedagoger och offentligt anställda på olika orter. Vi stödjer också högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag över hela Sverige.

UTBILDNING / FORTBILDNING

Forum för levande historia erbjuder fortbildningar för olika yrkesgrupper. En stor målgrupp är skolans personal och då särskilt lärare som undervisar elever i åk 4-9 och på gymnasiet, men även på bland annat folkhögskolor. Vi utbildar även anställda inom regioner, kommuner och statliga myndigheter.

Att ta del av historiska minnesplatser på plats ger en fördjupad förståelse och kunskap. En av årets fortbildningsresor gick till Polen för att studera det romska folk mordet under Förintelsen.

Ett effektivt sätt att nå ut till många ungdomar är att fortbilda lärare och andra pedagoger. De kan i sin tur förmedla kunskap och värden till sina elever. Därför har vi arrangerat eller medverkat i ett stort antal fortbildningstillfällen för lärare under året. Målgruppen är i första hand lärare i grundskolans senare årskurser och på gymnasiet som undervisar i historia, samhällskunskap, religion eller svenska, samt folkhögskollärare. Under de senaste åren har vi även stärkt våra insatser när det gäller fortbildningar och undervisningsmaterial för lärare i årskurs 4-6 och för pedagoger utanför skolans värld, till exempel församlingspedagoger inom Svenska kyrkan.

Fortbildningarna för lärare är anpassade till läroplanen och andra styrdokument för skolan. Övergripande teman på fortbildningarna är villkoren för och hoten mot demokrati och

mänskliga rättigheter. Vi belyser detta i perspektivet av historiska händelser som Förintelsen, folk mord, brott mot mänskligheten samt rasismens historia och uttrycksformer.

Våra lärarfortbildningar genomförs som antingen digitala eller fysiska fortbildningsdagar, distanskurser eller studie-/exkursionsresor. De senaste åren har vi utvecklat våra fortbildningar till ett digitalt format med goda resultat. Därmed når vi fler deltagare i hela landet.

Fortbildningarna syftar huvudsakligen till att utveckla lärares och andra pedagogers kompetens att undervisa demokratifrämjande med utgångspunkt i Förintelsens historia.

I två olika samarbeten med folkhögskolor har vi utvecklat ett pilotupplägg. Genom en så kallad "hela skolan-ansats" har vi visat hur skolan som organisation kan arbeta med mänskliga rättigheter i ett nutida och historiskt perspektiv.

Under året har vi tagit fram och genomfört en digital minikurs på temat Sverige och Förintelsen. Kursupplägget består av fyra moment som innefattar både föreläsningar och egna arbetsuppgifter. En framgångsfaktor är att deltagarna på en begränsad tid (ca en månad) har kunnat fördjupa sig i ämnet och ändå lägga upp sin kurstid utifrån hur den egna arbetssituationen ser ut. De goda utvärderingarna gör att vi kommer att fortsätta med formen även när det gäller andra teman i myndighetens fortbildningsutbud.

De senare åren har vi också erbjudit uppdragsutbildningar via universitet och högskolor. I samarbete med Göteborgs universitet har vi utvecklat universitetskursen *Historiografi, exkursionspedagogik och Förintelsens minnesplatser*.

Vi vänder oss också till andra yrkesgrupper än skolans personal med vår verksamhet. Till exempel har vi under året haft utbildningar om antisemitism och rasism för offentligt anställda inom ramen för ett särskilt regeringsuppdrag.

I tabellen nedan redovisas samtliga utbildningsaktiviteter under året oavsett om de finansieras av förvaltningsanslaget eller genom särskilda regeringsuppdrag. De aktiviteter som ingår i regeringsuppdrag särredovisas även under separata rubriker nedan. Totalt har närmare 10 000 personer deltagit i de olika typer av fortbildningar som vi har arrangerat runt om i Sverige under året. Uppskattningsvis var ca tre fjärdedelar av deltagarna kvinnor.

Totalt antal aktiviteter	2020	2021	2022
Fortbildningar för lärare			
antal tillfällen	30	22	34
antal deltagare	1 297	1 272	1 462
Fortbildningar för nya läramålgrupper och andra pedagoger			
antal tillfällen	5	11	2
antal deltagare	78	558	i.u.
Fortbildningar för skolledare			
antal tillfällen	0	1	2
antal deltagare	0	34	83
Distanskurser för lärare			
antal lärarledda kurser	3	2	2
antal deltagare	259	135	110
antal webbkurser		2	2
antal deltagare		ca 7300	ca 4300
Universitetskurser			
antal kurser	1	2	1
antal deltagare	24	36	26
Studieresor			
antal studieresor	0	1	4
antal deltagare	0	20	100
Fortbildningar för offentligt anställda			
antal kurstillfällen	29	10	13
antal deltagare	1 873	978	610
antal webbkurser	1	1	2
antal deltagare	1 344	1 397	2 902

Fortbildningar för skolans personal och andra pedagoger

De flesta utbildningstillfällena har varit endags- eller halvdagsarrangemang (företrädesvis digitala) med föreläsningar, workshoppar och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna. Fortbildningarna har ofta anordnats i samarbete med andra myndigheter, intresseorganisationer, kommuner eller museer. Exempel på teman har varit konspirationsteorier, demokratifrämjande arbete, antisemitism, olika former av rasism och rasismens historia, barnrättsfrågor och Förintelsens historia.

Fortbildningarna har utvärderats efter varje tillfälle genom att deltagarna besvarat en enkät. Nära nog samtliga respondenter ansåg att fortbildningen som helhet var bra eller mycket bra samt att fortbildningen var relevant för deras yrkesroll.

Distanskurser för lärare

Förutom fortbildningsdagarna har vi anordnat två stycken sju veckor långa lärarledda distanskurser för lärare. En med namnet *Historiebruk och nationalism* och en med namnet *Att undervisa om rasism*. Den senare ingår i regeringsuppdraget *Utbildning om rasism och intolerans* som beskrivs närmare nedan.

Distanskursen *Att undervisa om rasism* hade 40 deltagare från hela landet och *Historiebruk och nationalism* samlade ca 70 deltagare. Båda de lärarledda distanskurserna har fått mycket goda resultat i utvärderingarna där 83 % respektive 99 % av deltagarna var nöjda eller mycket nöjda med kursen. Cirka 75 % av kursdeltagarna var kvinnor.

Vi har även erbjudit två webbkurser under året, vilket är kurser med självstudier där man själv väljer studietakt. Webbkursen *Att motverka rasism i förskola och skola* har erbjudits till skolans personal i samarbete med bokförlaget Natur och Kultur. Den hade 1 857 unika inloggnings. Kursen genomfördes inom ramen för regeringsuppdraget *Utbildning om rasism och intolerans*. Webbkursen *Svåra frågor i klassrummet – hur kan antidemokratiska uttryck, Förintelseförnekelse och falska nyheter bemötas?* har också funnits tillgänglig för lärare att ta del av. Att redovisa användarstatistik för öppna webbkurser är inte helt lätt men kursens startside har haft ca 2 400 unika sidvisningar, vilket är en indikator på hur många som tagit del av kursen.

Fortbildning för nya läramålgrupper och andra pedagoger

Forum för levande historias kompetens efterfrågas också av andra kulturinstitutioner som arbetar med frågor som rör Förintelsen. Vi utbildar till exempel löpande museipedagoger på andra orter i samband med att våra utställningar går på turné.

Varje år strävar vi efter att nå nya lärargrupper. I år har vi genomfört riktade insatser till lärare vid folkhögskolor.

Vi har också fortsatt det samarbete som inleddes med Svenska kyrkan 2020 med syfte att fortbilda församlingspedagoger och personer i ledningsfunktioner om demokratiens villkor och utmaningar i en föränderlig tid. Vi har försett Svenska kyrkan med pedagogiskt underlag i form av inspelade föreläsningar och programupplägg inför deras fortbildningar.

Från fortbildningen "Kan vi prata om rasism" för Göteborgs stad.

Hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Att ta del av historiska minnesplatser på plats ger en fördjupad förståelse och kunskap, samt stimulerar flera sinnen och aspekter av lärande. Hågkomstresor, studieresor eller exkursionsresor är olika begrepp för samma sak och en viktig del av myndighetens utbildningsverksamhet. Myndighetens uppdrag är att stärka förutsättningarna för hågkomstresor, dvs att utbilda och ge stöd till andra aktörer som ordnar hågkomstresor för till exempel skolklasser. Denna del har kunnat stärkas upp på grund av det regeringsuppdrag myndigheten haft 2018–2022.

Under året har vi genomfört fyra utbildningsresor till minnesplatser och institutioner som är relaterade till minnet av Förintelsen. Målgruppen var lärare på gymnasiet och högskolan samt folkhögskollärare som i sin undervisning arbetar med lärdomar från Förintelsens historia för att diskutera nutida frågor om demokrati och mänskliga rättigheter, samt modersmåls lärare i romani chib. Två av studieresorna gick till Oslo för att studera Förintelsen i Norge och en till Polen för att studera det romska folkmordet under Förintelsen. Dessutom genomfördes en studieresa till forsknings- och undervisningsinstitutionen Yad Vashem i Israel.

Förutom att arrangera resor har vi stöttat forskning på området, producerat stödmaterial samt tagit fram modeller och koncept för studieresor. Under året har vi till exempel

färdigställt ett studiematerial om det romska folkmordet under Förintelsen samt uppdaterat ett material om resor till Norge i Förintelsens spår. På vår webbplats finns en särskild avdelning om studieresor där fakta och olika stödmaterial finns samlat.

I samarbete med Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet har vi även 2022 erbjudit den poänggivande universitetskursen *Historiografi, exkursionspedagogik och Förintelsens minnesplatser (7,5 hp)*. Kursen syftar till att ge yrkesverksamma lärare och pedagoger redskap att öka elevernas medvetenhet och förståelse av bland annat rasism och antisemitism. Den ger kunskap om hur historiska minnesplatser kan användas i undervisningen och verktyg för att arbeta med studieresor som pedagogisk form. En kurs med totalt 26 deltagare startade under 2022. Söktrycket har varit stort, vilket visar på ett behov av denna typ av fördjupande utbildning för pedagoger.

I juni genomfördes konferensen *Teaching and learning about the Holocaust and antisemitism* med 100 deltagare. Den var ett samarbete mellan Statens historiska museer, Forum för levande historia, Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet, Yad Vashem, Svenska kommittén mot antisemitism och Israels ambassad i Stockholm. Konferensen riktade sig till lärare och andra pedagoger som tidigare deltagit i kurser på Yad Vashem i Jerusalem.

Utbildning om rasism och intolerans (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Forum för levande historia har i flera år haft ett särskilt regeringsuppdrag att erbjuda utbildning och kunskaphöjande insatser om olika former av rasism och intolerans i historien och idag till skolans personal och andra relevanta yrkesgrupper. Uppdraget inleddes 2015 och ingår sedan 2020 i myndighetens regleringsbrev.

Fortbildning och undervisningsmaterial för skolans personal

Under året har vi anordnat en lärarledd distanskurs med namnet *Att undervisa om rasism*. Syftet med kursen är att ge lärare ökade teoretiska kunskaper rörande begreppet rasism, med fokus på rasismens uttryck och konsekvenser. Kursens mål är att lärarna ska utveckla sin pedagogiska kompetens och få verktyg för att stärkas i sitt arbete mot rasism. Kursen hade 40 deltagare 2022. 100 % av deltagarna på kursen ansåg att kursen i mycket hög grad eller hög grad hade gett dem ökade kunskaper för att undervisa om rasism.

Under året har vi erbjudit två utbildningar för skolans personal på temat antisemitism, vilka arrangerades i samarbete med Svenska kommittén mot antisemitism. Det var fördjupningsutbildningar om dels antisemitiska konspirationsteorier, dels antisemitism i debatten om Israel och Palestina.

96 % respektive 100 % av deltagarna uppgav att dessa fortbildningar var relevanta eller mycket relevanta för deras yrkesroll.

Ytterligare två fortbildningar om antisemitism arrangerades i samarbete med den israeliska forsknings- och utbildningsinstitutionen Yad Vashem, Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet och Svenska kommittén mot antisemitism. Fortbildningarna hade totalt uppemot 70 deltagare.

Vi har också anordnat två tematiska fortbildningar för skolans personal med fokus på olika former av rasism. Den ena behandlade islamofobi, den andra rasism mot samer. 95 % respektive 93 % av deltagarna uppgav att dessa fortbildningar var relevanta eller mycket relevanta för deras yrkesroll.

Tillsammans med Skolverket har vi även arrangerat två tematiska fortbildningar om mänskliga rättigheter för rektorer och skolledare inom förskola och skola.

Inom ramen för detta uppdrag har vi i samarbete med bokförlaget Natur och Kultur erbjudit skolans personal webbkursen *Att motverka rasism i förskola och skola*. Kursen ger kunskaper, kartläggningsverktyg och metoder att använda i det dagliga arbetet för en likvärdig pedagogisk verksamhet. 1857 personer har loggat in på kursen, vilket är färre än föregående år då det inte krävdes att man loggade in. 164 personer har fullföljt kursens samtliga 20 moment.

Vi har även i år tillgängliggjort det webbaserade undervisningsmaterialet om antisemitism, *Antisemitism då och nu*, som tagits fram i samarbete med Svenska kommittén mot antisemitism. Sedan 2020 finns detta material även i en lättläst version, samt delar som översatts till arabiska, engelska och somaliska.

Vi har också tillgängliggjort vårt digitala klassrums-material och fördjupningsmaterial om rasism i historien och idag. Det vänder sig till högstadiet och gymnasiet och har till syfte att utveckla elevernas kritiska tänkande genom övningar i källkritik och historiebruk. I materialet får eleverna arbeta med händelser i Sveriges historia som kan kopplas till afrofoxi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer.

Fortbildningar för offentligt anställda

Under året har vi genomfört sammanlagt 13 fortbildningstillfällen som nått drygt 610 deltagare. Vi har haft fler tillfällen men färre deltagare än föregående år, vilket beror på att vi i år genomfört längre fortbildningar och hållit färre korta föreläsningar under stora konferenser.

Under året har vi genomfört arbetsplatsförlagda fortbildningar som utgått från den specifika arbetsplatsens behov och frågeställningar. Deltagare har bland annat varit enhetschefer, socialsekreterare, HR-specialister, sjukvårdspersonal och samordnare. Vi har även genomfört specialiserade fortbildningar om antisemitiska konspirationsteorier för polisanställda samt yrkesgrupper som möter barn och unga ut-

anför skolan. Vi har nått över 600 kommunanställda, regionanställda och statsanställda. Under året har vi genomfört fortbildningarna både digitalt och fysiskt. Vi har lagt stort fokus på att arbetsplatserna är med och formulerar exempel och dilemman tagna ur deras vardag för att få ett tydligare verksamhetsfokus på fortbildningarna.

Deltagarutvärderingar av våra arbetsplatsförlagda fortbildningar visade att ca 90 % helt eller till stor del uppskattade fortbildningen som helhet. Ca 75 % av respondenterna bedömer att fortbildningen kommer att leda till ytterligare aktiviteter på arbetsplatsen. 83 % av deltagarna var kvinnor.

Under året har vi även erbjudit två webbkurser för offentligt anställda, *Kunskap om rasism och likvärdigt bemötande* samt *Kunskap om hbtqi och likvärdigt bemötande*. De riktar sig i första hand till offentligt anställda som möter allmänheten, men i målgruppen ingår även chefer och strateger. Kurserna har utvecklats i samarbete med målgruppen och har verksamhetsanpassade ljudraman. De hade tillsammans ca 2 900 deltagare.

KUNSKAP OM HBTQI OCH LIKVÄRDIGT BEMÖTANDE

Självstudiekurs för offentligt anställda

Kursen ger exempel på hur du kan bemöta invånare på ett likvärdigt sätt, oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

Regeringsuppdraget om rasism och intolerans	2020	2021	2022
Fortbildning för skolans personal			
antal tillfällen	9	7	8
antal deltagare	479	440	461
Distanskurser för skolans personal			
antal lärarledda kurser	2	1	1
antal deltagare	59	74	80
antal webbkurser	i.u.	1	1
antal deltagare	i.u.	4 360	1 857
Fortbildningar för offentligt anställda			
antal kurstillfällen	29	10	13
antal deltagare	1 873	978	610
antal webbkurser	1	1	2
antal deltagare	1 344	1 397	2 902

Siffrorna i denna tabell ingår även i tabellen på sidan 7 ovan.

Kunskapshöjande insatser om olika former av rasism (regeringsuppdrag A2022/00844)

I juni 2022 fick Forum för levande historia regeringens uppdrag att förstärka arbetet med kunskapshöjande insatser om olika former av rasism under 2022–2024. I uppdraget ingår även att ta fram stödmaterial för lärare om islamofobi och rasism riktad mot samer, samt att genomföra utbildningsinsatser.

Som ett led i uppdraget om utbildning om rasism och intolerans har vi i samarbete med Natur och Kultur erbjudit skolans personal webbkursen *Att motverka rasism i förskola och skola*. Kursen ger kunskaper, kartläggningsverktyg och metoder att använda i det dagliga arbetet för en likvärdig pedagogisk verksamhet. Inom ramen för det nya uppdraget har vi under året ingått ett nytt samarbetsavtal med Natur och Kultur som innebär att vi kommer kunna erbjuda kursen kostnadsfritt till slutet av 2024, samt att vi förstärker uppföljning av kursen.

Vi har även påbörjat utveckling av våra klassrums-material som rör olika former av rasism. Dels genom att komplettera materialen med moment som tillgängliggör dem för fler, dels genom att utveckla ytterligare stöd till läraren för att undervisa i frågorna.

Därutöver har arbete med nya stödmaterial och planering av andra förstärkande insatser påbörjats.

Kunskapshöjande insatser om antisemitism (regeringsuppdrag A2022/00845)

I juni 2022 fick Forum för levande historia i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser mot antisemitism under 2022–2024. I uppdraget ingår att se till att en utbildningsinsats på högskolenivå genomförs. Syftet är att öka kunskapen om antisemitismens historia och utveckling, samtida

antisemitism och dess konsekvenser och kursen ska behandla pedagogiska verktyg och didaktiska val som bidrar till att stärka lärares arbete med att öka kunskapen om och hantera antisemitism. Målgruppen för kursen är lärare, rektorer och andra relevanta aktörer som har en viktig roll i att motverka antisemitism bland barn och unga.

Vi har påbörjat arbetet genom att samverka med Segerstedtinstitutet vid Göteborgs universitet för att möjliggöra genomförandet av en 7,5 hp kurs om pedagogiskt arbete mot antisemitism under 2023 och 2024. Vi har även fört dialog med Svenska kommittén mot antisemitism samt inhämtat erfarenheter och kunskaper från Skolverket och judiska organisationer.

Kunskapshöjande insatser om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna i Sverige (regeringsuppdrag Ku2022/01209)

I juni 2022 fick Forum för levande historia i uppdrag att under 2022–2024 genomföra kunskapshöjande insatser om historiska skeenden som påverkat de nationella minoriteterna i Sverige. I uppdraget ingår att ta fram och sprida material bland annat till aktörer inom skolväsendet och folkbildningen. Vi har under hösten 2022 påbörjat arbetet med att ta fram ett stödmaterial om Sveriges historiska behandling av minoriteterna. Stödmaterialen ska utgöra ett referensmaterial för elever, lärare och annan skolpersonal. Det kommer att framställas och tillgängliggöras på myndighetens webbplats under 2023.

Som ett led i framtagandet av stödmaterialen har vi påbörjat en dialog med representanter för de nationella minoriteterna. Vi har dels informerat om uppdraget på det årliga samrådet med nationella minoriteter, dels satt ihop minoritetsspecifika fokusgrupper. Myndigheten har även haft möten med Sametinget, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och med de två pågående offentliga utredningarna om samer respektive tornedalingar, kväner och lantalaiset.

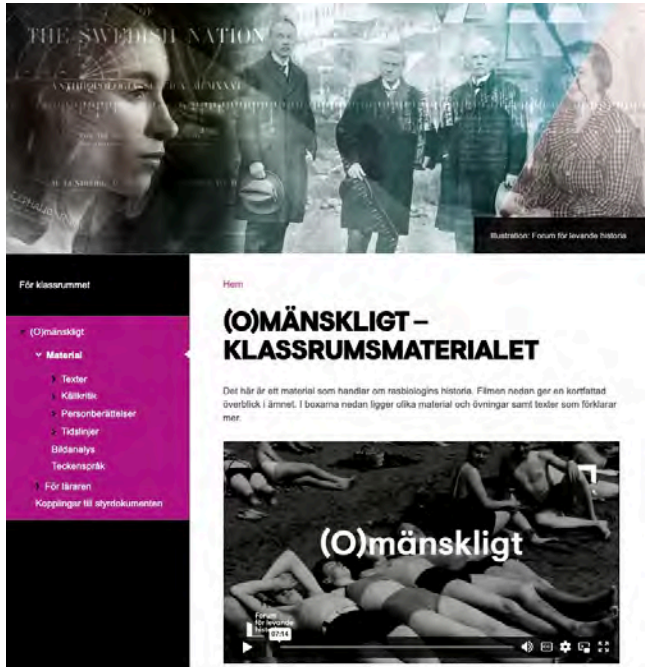
Undervisningsmaterial för skolan

Vi har 24 olika undervisningsmaterial för skolan som ligger på vår webbplats. De behandlar ämnen som till exempel källkritik, propaganda, mänskliga rättigheter, rasism, antisemitism, antiziganism, Sverige och Förintelsen samt kommunistiska regimers brott mot mänskligheten. Under 2022 uppdaterade vi materialet *(O)mänskligt*, ett material om rasbiologins historia och dess framväxt i Sverige.

Myndigheten har ett rikstäckande uppdrag, vilket gör att de undervisningsmaterial som finns tillgängliga på vår webbplats är viktiga för att nå lärare och elever i hela landet.

Vi ser både genom statistik och i direkta samtal med lärare att dessa material är uppskattade och till stor hjälp i

undervisningen. Materialen används inte enbart i ämnet historia utan även i samhällskunskap, etik och religion. Under oktober–december hade enbart materialet *(O)mänskligt* över 5000 sidvisningar, vilket indikerar ett stort intresse.

Vi erbjuder undervisningsmaterial för skolan, till exempel som här om rasbiologins historia och framväxt.

Analys och bedömning

Liksom föregående år hade vi även 2022 en ökning av antalet deltagare vid myndighetens fortbildningar. Digitaliseringen har sänkt trösklarna för deltagande, inte minst för de som inte bor i eller nära storstäder. En fördel med såväl webbkurser som distanskurser är att alla kan delta på lika villkor, oavsett var i landet man bor. Samtidigt finns signaler från deltagare och en känsla hos oss som arrangörer att även det fysiska mötet är viktigt och efterfrågat.

Lärare och annan skolpersonal har alltmer ont om tid för kompetensutveckling och det är en verklighet vi behöver förhålla oss till. Samtidigt talar forskning och effektutvärderingar om att lärande som sker över längre tid är det som på sikt får bäst effekt. Av denna anledning arbetar vi med att utveckla och prova nya upplägg och former för våra fortbildningar.

En annan fråga är huruvida verksamheten ska ge effekter på individ- eller organisationsnivå. Dessa olika faktorer väger vi mot varandra i planeringen av fortbildningsverksamheten. En erfarenhet vi har är att det är viktigt att skapa förankring kring frågor som rör demokrati och mänskliga rättigheter inte bara hos lärare, utan även hos skolans ledning och annan personal. Detta för att möjliggöra att frågor som rör demokrati och mänskliga rättigheter ses som viktiga och prioriterade. Vi ser därför även skolläda som en viktig målgrupp för framtida fortbildningsinsatser. Under året har myndigheten också inlett ett samarbete med Skolverket för att utveckla fortbildningar för skolläda. Vi har också arrangerat fortbildningar som vänder sig till hela skolans personal.

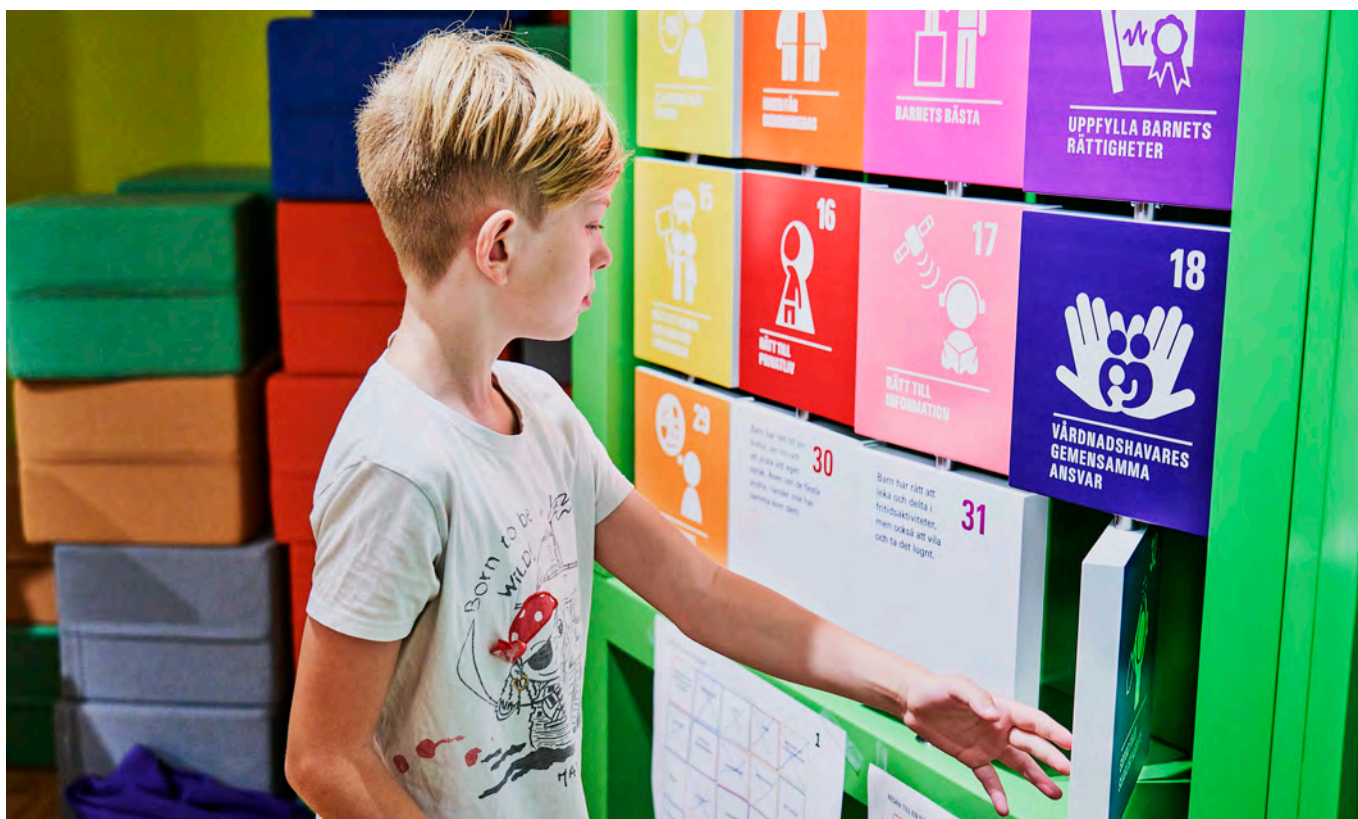
Gällande fortbildningsverksamheten för offentliganställda har vi under året ställt högre krav på närvaro av chefer vid våra fortbildningar för att härigenom skapa förutsättningar för effekter på verksamhetsnivå. Myndigheten har även genomfört viktiga fortbildningar om antisemitism som nått nya målgrupper. Vi ser att det arbetet behöver fortsatt prioriteras under kommande år.

De goda erfarenheterna från samarbetet med Svenska kyrkan om fortbildningar för församlingspedagoger, tillsammans med samarbeten med andra aktörer och de material som tagits fram visar på en stark utvecklingspotential och stort intresse från målgruppen "andra pedagoger", lärare vid folkhögskolor och yrkesprogram.

Vår samlade bedömning är att Forum för levande historias fortbildningar är efterfrågade och håller hög kvalitet, samt att det finns en potential att utveckla arbetet mer än vad nuvarande resurser medger.

UTSTÄLLNINGAR

Forum för levande historia visar utställningar i hela landet och producerar årligen flera nya utställningar. Dessa vänder sig delvis till olika målgrupper. Vissa utställningar vänder sig främst till skolelever och i dessa erbjuder vi ofta workshoppar för skolklasser. Andra utställningar vänder sig främst till en kultur- och samhällsintresserad allmänhet.

Vår nya utställning "Barn har också rättigheter" utgår från FN:s barnkonvention. Foto: Anton Svedberg, Forum för levande historia.

Forum för levande historia producerar olika typer av utställningar med skiftande innehåll och gestaltning för att nå fler och nya målgrupper. Med en bredd av fakta och förståelse, men även känslomässiga upplevelser, ökar vi kunskapen och engagemanget inom våra ämnesområden.

Utställningarna utgår oftast från lärdomar från Förintelsen, men kan sedan variera i sitt fokus.

Vi har producerat tre nya utställningar under 2022:

- Barn har också rättigheter
- Det tysta arvet
- Familjen som försvann

Fem utställningar i våra lokaler

Under året har vi visat fem utställningar i myndighetens lokaler i Gamla stan i Stockholm:

- Barn har också rättigheter
- Familjen som försvann
- Per Anger-priset – mod och handling
- Sverige och Förintelsen
- Vita bussarna – fotografier av KW Gullers

Tolv utställningar på turné i Sverige

Många av våra utställningar går på turné till olika orter runt om i landet. Under 2022 har vi turnerat totalt tolv olika utställningar. De har visats på 19 orter runt om i Sverige och

har besökts av totalt ca 105 000 besökare. Dessa utställningar är:

- Antisemitism då och nu
- Barns blick på Förintelsen
- Demokrati pågår
- Demokratien och du
- Det tysta arvet
- Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige
- Leve demokratin!
- Plundring – början till ett folkmord
- Propaganda – risk för påverkan
- Stämplad
- Vita bussarna – fotografier av KW Gullers
- Yttrandefrihetens gränser

Återöppning efter pandemin

De flesta utställningar visas först i våra publika lokaler i Gamla stan i Stockholm, där vi alltid har fri entré. Vi har normalt öppet för allmänheten sex dagar i veckan, vardagar kl. 12-17 och lördagar kl. 12-16. Bokade grupper kan även besöka våra utställningar vardagar före kl. 12.

Under 2022 har vi återöppnat efter covid-19-pandemin. Tillgängligheten till lokalerna har dock delvis varit begränsad under våren 2022 på grund av ombyggnad av ventilations-systemet. Totalt har vi hållit de publika lokalerna öppna för allmänheten 299 dagar under året jämfört med 202 föregående år.

Våra utställningar nådde före pandemin ca 20 000 – 30 000 besökare per år i våra egna lokaler. Under pandemin har dock antalet besökare varit betydligt lägre, och det är en kvardröjande effekt av detta även 2022, såväl för skolklasser som för allmänheten.

Utställningar	2020	2021	2022
Antal nyproducerade utställningar	4	3	3
Antal utställningar som visats	10	11	16
Antal visningsplatser	12	8	19
Antal utskrivbara miniatyver	10	12	12

Utställningsbesökare	2020	2021	2022
Antal öppettid dagar	134	202	299
Totalt antal besök i våra egna lokaler	9 000	4 600	13 900
Varav barn och unga	3 700	500	6 800
Andel barn och unga	41%	11%	49%
Totalt antal andra orter (ca)*	47 000	33 000	105 000
Summa besökare (ca)*	56 000	37 600	118 900

* Viss osäkerhet i siffrorna då de kommer från många olika aktörer.

Utöver de besök som anges i tabellen ovan har våra utskrivbara miniatyver visats på många orter runt om i Sverige. För dem redovisas dock inga besökssiffror.

Workshoppar för elever

I en del av våra utställningar erbjuder vi workshoppar för skolan. I workshopparna arbetar vi med samtal, dialog och diskussion. Genom att arbeta i en utställning tillgodoser vi många sätt att tillägna sig kunskap och att reflektera. Workshopparna utformas i de flesta fallen i dialog med fokusgrupper.

I Stockholm har vi hållit 189 workshoppar under året, vilket är något mindre än hälften av det antal som var före coronapandemin. Totalt har över 4 500 elever deltagit i dem, vilket är fler än under pandemin men fortfarande färre än före pandemin.

Vi har erbjudit följande två workshoppar i våra lokaler:

- *Barn har också rättigheter*. En workshop om barnkonventionen, för elever i åk 4-6 och andra skolformer. 44 workshoppar för 950 elever.
- *Sverige och Förintelsen*. En workshop om mod, rädsla och passivitet i Sverige vid tiden för Förintelsen, för elever i åk 7-9, gymnasiet och andra skolformer. 145 workshoppar för 3 522 elever.

Workshoppar	2020	2021	2022
<i>Workshoppar i våra egna lokaler</i>			
Antal tillfällen	147	20	189
Antal elever	3 160	425	4 562
<i>Workshoppar på andra orter</i>			
Antal tillfällen	20	33	37
Antal elever	500	978	925

Utvärdering sker genom enkäter till deltagande lärare och elever. Enkätresultaten visar generellt att våra workshoppar är mycket uppskattade av både elever och lärare. Mer information om detta redovisas under respektive utställning.

Utställningar i våra lokaler:

Barn har också rättigheter

Barnkonventionen gäller här och nu, för alla barn, också i Sverige. Det krävs kloka och modiga människor som vågar stå upp för lika rättigheter i takt med att våra samhällen förändras. Arbetet för barnets mänskliga rättigheter tar aldrig slut.

Utställningen *Barn har också rättigheter* och den tillhörande workshoppen är utvecklad tillsammans med barn mellan 9 och 13 år. Med den vill vi stärka barns kännedom om sina rättigheter, utifrån ett personligt och historiskt perspektiv. Utställningen är anpassad för skolklasser i åk 4-6 samt familjer med barn i motsvarande ålder.

Till utställningen erbjuds en workshop för elever i årskurs 4-6 samt andra skolformer. I workshoppen undersöker skolklasserna barnkonventionen, dess bakgrund och vad den har för betydelse för oss i Sverige i dag.

De lärare som kommit till workshop anser samtliga att nivån var väl anpassad för deras elever (100%) och att innehållet passade väl (20%) eller mycket väl (80%) in i undervisningen.

Utställningen producerades 2022 av Forum för levande historia i samarbete med Barnombudsmannen, Rädda barnen och UNICEF.

Utställningsplatser 2022:

- Forum för levande historia i Stockholm, 6 sep 2022 – pågående.

” Mycket bra, så engagerande och vi gick med viljan att göra mer.”

(Lärare om workshop i Barn har också rättigheter)

Familjen som försvann

Författaren och illustratören Joanna Rubin Dranger berättar om sin judiska familjs gömda historia. I berättelsen och utställningen vävs internationella och lokala skeenden samman med de personliga, före, under och efter andra världskriget – och sedan av Joanna (barnbarnet) i nuet, när hon får reda på allt hon inte vetat. Familjen som försvann innehåller teckningar och texter i en serieboksliknande form. I utställningen finns även fysiska objekt, till exempel fotoalbum.

Utställningen producerades 2022 av Forum för levande historia, och den bygger på den tecknade dokumentärromanen *Ihågkom oss till Liv*.

Utställningsplatser 2022:

- Forum för levande historia i Stockholm, 12 mars 2022 – 7 jan 2023.

I utställningen "Familjen som försvann" berättar Joanna Rubin Dranger om sin judiska familjs gömda historia.

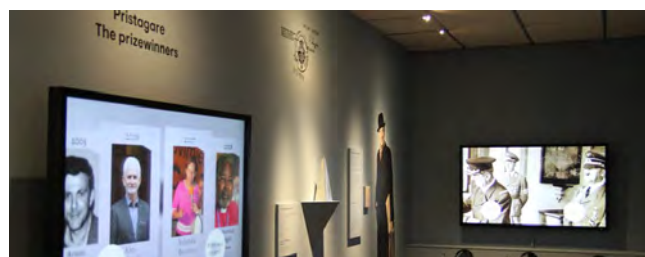
Per Anger-priset – mod och handling

Genom text, bild och film får besökaren ta del av diplomat Per Angers insats under andra världskriget och de modiga pristagare som följer i hans fotspår. Utställningen är både på svenska och engelska och ger en inblick i arbetet med priset.

Utställningen producerades 2021 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Forum för levande historia i Stockholm, 15 sep 2021 – pågående.

Genom text, bild och film får besökaren ta del av både diplomat Per Angers insats under andra världskriget och de modiga pristagare som följer i hans fotspår.

Sverige och Förintelsen

Utställningen *Sverige och Förintelsen* handlar om Sveriges relation och hållning till Förintelsen. Den lyfter fram enskilda individers mod, men också dåtidens rädsla och passivitet. Utställningen fokuserar på bland annat neutralitets- och handelspolitik, antisemitism och flyktingmottagande under åren 1933-1946. Den rymmer vittnesmål, föremål och konstverk.

Syftet är att bidra till ett kunskapsbaserat samtal om Sveriges förhållande till Förintelsen, att väcka tankar om lärdomar av historien samt att visa på hur historiska skeenden och händelser har brukats efter 1945 fram till idag.

Till utställningen erbjuds en workshop för elever i årskurs 7-9, gymnasiet och vuxenutbildningar. I workshoppen får eleverna jobba i utställningen med uppgifter som ger ökad kunskap om Sverige och Förintelsen, möjlighet till reflektion kring Sveriges agerande samt diskussion kring historiekultur och historiebruk.

De lärare som kommit till workshop anser nästan samtliga att nivån var väl anpassad för deras elever (98%) och att innehållet passade väl (32%) eller mycket väl (68%) in i undervisningen.

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Forum för levande historia i Stockholm, 22 sep 2020 – pågående. Ca 13 000 besök under 2022.

Utställningen "Sverige och Förintelsen" har visats i våra lokaler, men kan också ses och upplevas på vår webbplats.

Vita bussarna – fotografier av KW Gullers

På uppdrag av tidskriften *Vi* dokumenterade fotografen KW Gullers när de Vita bussarna anlände till Malmö i maj 1945. Fotografierna på f.d. koncentrationslägerfångar fick stort genomslag i Sverige och kom att forma bilden av den svenska hjälpinsatsen. Under hela efterkrigstiden har de Vita bussarna beskrivits som en framgångsrik och humanitär hjälpaktion för att rädda fångar ur Nazitysklands koncentrationsläger.

Först kring år 2000 började bilden av de Vita bussarna att problematiseras. I flera uppmärksammade radioprogram, artiklar och böcker framträdde en mer komplex bild av de Vita bussarna. Hur representativa är KW Gullers fotografier på de räddade? Och hur representativa är de Vita bussarna för Sveriges roll under Förintelsen?

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Forum för levande historia i Stockholm, 22 sep 2020 – 10 januari 2022.
- Smålands kulturpark i Växjö, 27 jan – 30 maj 2022. Ca 3 400 besökare.

Utställningar på turné:

Antisemitism – då och nu

Med exempel från historien och i dag belyser denna miniatyrtställning antisemitism ur ett historiskt och samtida perspektiv.

Utställningsplatser 2022:

- Raoul Wallenberg Academy och The Global Village i Stockholm, 7 dec 2022. Ca 800 besökare.

• Vita bussarna anländer till Malmö hamn i maj 1945. Ur utställningen "Vita bussarna – fotografier av KW Gullers".

Barns blick på Förintelsen

I utställningen *Barns blick på Förintelsen* får vi följa Dina och Jovan Rajs historia genom hundratals teckningar och texter av barn och ungdomar som fått lyssna till deras livsberättelser.

Utställningen producerades 2019 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Söråkers Folkets hus, Timrå, 9 – 29 maj 2022. Ca 1 100 besökare.

Demokrati pågår

Hur blir ett land demokratiskt? Och hur håller man ett demokratiskt samtal? Utställningen *Demokrati pågår* erbjuder en bred introduktion till demokrati som begrepp och levnads-sätt. Vi får också följa demokratins utveckling i Sverige. Utställningen är anpassad för skolklasser i åk 4-6 samt familjer med barn i motsvarande ålder.

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Hallands kulturhistoriska museum i Varberg, 5 feb – 4 sep 2022. Ca 6 900 besökare.

Vår utställning "Demokrati pågår" har visats i Varberg.

Demokratin och Du

En liten interaktiv utställning på 4 kvm som handlar om vad som är grundläggande i en demokrati. Att samtala, inkludera och lita på andra är fundament inom demokratin. Men vad händer när dessa tre fundament försvagas. Vad händer när samtalen tystnar, när förtroendet brister och när "vi" ställs mot "dom"?

Utställningen innehåller texter, bilder, filmer och dilem-mafrågor som passar för att visas i offentliga inomhusmiljöer, som till exempel kulturhus och bibliotek. Den producerades 2019 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Malmö stadsarkiv, 1 okt 2021 – 15 feb 2022.
- Polhemsskolan i Lund, 28 feb – 29 april 2022.
- Kommunhuset i Ljusdal, 15 aug – 18 sep 2022.
- Gotlands folkhögskola i Hemse, 31 okt – 18 dec 2022.

Det tysta arvet

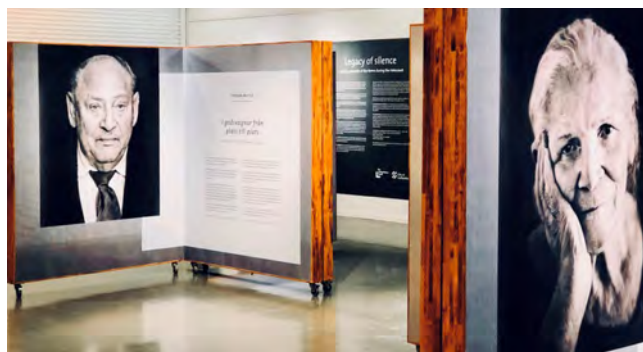
En utställning om folkmordet på romer under Förintelsen.

Överlevande, barn och barnbarn till överlevande berättar om vad som hände dem och andra romer under andra världskriget. De tillhör familjer som skickades till koncentrationsläger, som gömde sig i skogar och som såg människor på flykt mördas. Då, under andra världskriget, var de flesta av dem barn. Nu, innan det är för sent, träder de fram för att världen inte ska glömma deras historia. Det beräknas att cirka en halv miljon romer mördades under andra världskriget.

Utställningen är producerad 2022 av Forum för levande historia i samarbete med Göteborgs stad/Levande historia. Den har tagits fram med utgångspunkt i boken *Det tysta arvet* av journalisten Monica Hirsch och fotografen Maja Kristin Nylander.

Utställningsplatser 2022:

- Stadsbiblioteket i Göteborg, 25 nov – 7 dec.

Utställningen "Det tysta arvet" handlar om folkmordet på romer under Förintelsen.

Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige

Utställningen handlar om de 500 judiska flyktingbarn som kom till Sverige från Nazityskland genom en internationell räddningsinsats, *Kindertransport*, under åren 1938-1939. Genom bland annat unika brev och fotografier som aldrig tidigare visats får vi följa barnen från tillvaron före kriget, under flykten och livet efteråt.

Utställningen belyser en del av svensk och europeisk historia genom personliga öden och berättelser. Den handlar om barnens livsvillkor och de känslomässiga konsekvenserna av att skiljas från sina familjer. I utställningen finns också berättelsen om Sverige som en del av ett Europa i krig. Ett Sverige med flyktingkvoter, tillfälliga uppehållstillstånd och en tydlig målsättning att undvika en judisk flyktingväg. Och ett Sverige där civilsamhället visar engagemang och bereder plats för flyktingbarnen.

Utställningen producerades 2020 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Köpings museum, 21 jan – 31 maj 2022. Ca 900 besök.
- Dalslands konstmuseum i Uppered, Mellerud, 3 sep – 20 nov 2022. Ca 1 200 besök.
- Nyköpings bibliotek, 24 okt – 13 nov 2022. Ca 1 500 besök.

Göteborg 11 mars 1939. Judiska flyktingbarn på centralstationen. Från utställningen "Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige".

Leve demokratin!

Utställningen *Leve demokratin!* berättar om de olika skeenden som till slut ledde till att Hitler kom till makten i Tyskland. Demokratin har fallerat många gånger. I dessa misslyckanden finns lärdomar. För att fatta kloka beslut i dag måste vi ha kunskap om vad som har hänt i historien. Bara då kan vi undvika att upprepa samma misstag.

Situationen i dag är helt annorlunda än den var i Tyskland under mellankrigstiden. Trots detta finns det likheter i samhällsutvecklingen. Finns det lärdomar i det som hände då som vi kan dra nytta av för att stärka vår demokrati i dag?

Utställningen producerades 2018 av Forum för levande historia. Den turnerar runt i Sverige genom vår samarbetspartner Folkets Hus och Parker.

Utställningsplatser 2022:

- Folkets hus i Solna, 5–18 sep 2022.

Fredsdagen den 7 maj 1945. Från utställningen "Leve demokratin!"

Plundring – början till ett folk mord

En utställning om nazisternas plundring av konst och böcker under Förintelsen.

Mellan 1933 och 1945 genomförde nazisterna den största plundringen av kulturföremål i världshistorien. Miljontals konstverk, antikviteter och över 100 miljoner böcker stals över hela Europa. Mästerverk av Rembrandt, Rubens och van Gogh stals men också böcker, musikinstrument, smycken, husgeråd och personliga brev.

Plundringen är en del av Förintelsen. Ett sätt att utplåna ett folk genom att beröva dem dess historia, kultur och mänsklighet. Miljontals föremål återkom aldrig till sina ägare efter andra världskriget. Idag utgör Förintelseöverlevande och ättlingars kamp för att återfå dessa föremål en viktig del av en personlig och historisk försoningsprocess.

Utställningen bygger på författaren Anders Rydells böcker *Plundrarna – Hur nazisterna stal Europas konstskatter* och *Boktjuvarna. Jakten på de försvunna biblioteken*.

Utställningen producerades 2019 av Forum för levande historia i samarbete med Folkets Hus och Parker. Den turnerar också runt i Sverige genom Folkets Hus och Parker.

Utställningsplatser 2022:

- Gotlands museum i Visby, 1 sep 2021 – 20 feb 2022. Ca 5 000 besök.
- Folkets hus i Lidköping, 28 feb – 13 mars 2022. Ca 2 400 besök.
- Östergötlands museum i Linköping, 22 aug – 30 okt 2022. Ca 8 300 besök.
- Folkets hus i Solna, 7– 22 nov 2022. Ca 500 besök.

Utställningen "Plundring – början till ett folk mord" har dels visats på fyra orter under året, dels kan den ses i VR-format (virtual reality) på vår webbplats.

Propaganda – risk för påverkan

Idag översköjs vi av information och många vill påverka hur vi tänker och betar oss. Det här skapar stora demokratiska möjligheter, men ställer också krav på oss människor och vår förmåga till kritiskt tänkande.

Utställningen visar hur föreställningar om "det goda samhället" lyftes fram i propaganda i Nazityskland och Sovjetunionen under 1930- och 40-talen. Utställningen handlar också om dagens mediasamhälle, vad som styr medieflödet och hur mottagliga människor är för påverkan. Syftet med utställningen är att stimulera kritiskt tänkande och källkritik. Genom att belysa propagandans mekanismer vill vi ge besökarna redskap för att få syn på och analysera manipulerande budskap de möter i vardagen och kunna hantera information mer medvetet. Kritiskt tänkande är en nyckelkompetens i ett demokratiskt samhälle.

Utställningen producerades 2017 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Västergötlands museum i Skara, 5 mars– 12 sep 2022. Ca 18 000 besök.

Propagandaaffisch med Stalin. Från vår utställning "Propaganda – risk för påverkan".

Stämplad

Vi bär alla på föreställningar om hur olika människor är utifrån hur de ser ut. Våra föreställningar grundar sig på de erfarenheter vi har. Sortering och kategorisering är ett nödvändigt sätt att hantera intrycken från vår omvärld, men ibland bygger de på rena fördomar.

Utställningen vill få besökaren att reflektera över hur vi skapar ett "vi" och "dom" och vad det kan leda till. Den primära målgruppen är unga vuxna i åldern 18-25 år, en ålder då man ofta funderar över identitet, grupptillhörighet och självkänsla.

Utställningen är producerad av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Malmö stadsarkiv, 1 okt 2021 – 15 feb 2022.
- Polhemsskolan i Lund, 28 feb – 29 april 2022.

Yttrandefrihetens gränser

En utställning om yttrandefrihetens gränser. Demokrati bygger på fria röster, samtal och förmågan att lyssna även till det du inte gillar. När vi är fria att säga vad vi vill är det lätt att ta det för givet. Vad händer om samtalen tystnar?

Utställningens syfte är att öka kunskapen om yttrande-frihet, dess möjligheter och utmaningar samt betydelse för en levande demokrati.

Utställningen handlar om vikten av att olika röster kommer till tals, men också om svårigheter som kan uppstå. Med historiska exempel, dilemmafrågor och VR-upplevelse vill vi utmana besökare att reflektera och samtala med varandra.

Utställningen producerades 2019 av Forum för levande historia.

Utställningsplatser 2022:

- Västmanlands länsmuseum i Västerås, 22 jan – 29 maj 2022. Ca 20 000 besök.
- Regionmuseet Skåne i Kristianstad, 26 sep 2022 – 5 mars 2023.

Från utställningen "Yttrandefrihetens gränser".

Tolv utskrivbara miniatyrtställningar

På Forum för levande historias webbplats finns nedladdningsbara miniatyrtställningar. Det är mindre utställningar som enkelt kan skrivas ut i A2- eller A3-format för att sättas upp i olika sammanhang, till exempel i skolor och på bibliotek. Vissa av dem är enklare varianter av våra större utställningar.

Följande tolv miniatyrtställningar har funnits tillgängliga att ladda ned under året:

- *2 augusti 1944 – romernas sista natt i Auschwitz.* Belyser romers situation i förintelselägret Auschwitz-Birkenau och berättar om hur 4 200 romer mördades i gaskamrarna vid likvideringen av det romska lägret där.
- *70 år sedan befrielsen.* Lyfter överlevandes berättelser och vittnesmål från tiden före, under och efter Förintelsen.
- *Aktion T4 - om människosyn i Nazityskland.* Om människosynen i Nazityskland under perioden 1933–1945.
- *Aldrig mer! Om folk mord.* Belyser FN:s folk mordskonvention och ger exempel på mörka skeenden i historien och vår samtid där den har tillämpats.
- *Antisemitism – då och nu.* Med exempel från historien och i dag belyser utställningen antisemitism ur ett historiskt och samtida perspektiv.

- *Från demokrati till diktatur – steg för steg.* Om nazisternas maktövertagande i Tyskland på 1930-talet. Utställningen visar varför demokratin ständigt måste förklaras och försvaras.
- *Gulag – det farfar inte berättade.* En historisk berättelse och ett personligt porträtt som ger en bild av livet i Gulag.
- *Jag kom ensam – judiska flyktingbarn i Sverige.* Om de 500 judiska flyktingbarn som räddades till Sverige 1938-1939 genom en internationell räddningsinsats, Kindertransport.
- *Leve demokratin!* Om de olika skeenden som till slut ledde till att Hitler kom till makten, om hur den folkvalda regeringen tappade kontrollen, hur lagar ändrades och hur diktaturen sakta fick fäste.
- *Motstånd.* Om enskilda personer som stod emot, som valde att gå mot strömmen och ta kampen mot den nazityska terrorn. De kom från olika samhällsskikt med olika religiösa och politiska uppfattningar.
- *Raoul Wallenberg: För mig finns inget annat val.* Berättelsen om den unge affärsmannen och diplomaten som under andra världskrigets slutfas räddade tiotusentals ungerska judar undan de nazistiska förintelselägren.
- *Romer under Förintelsen.* Romer är idag och har genom historien varit utsatta för diskriminering, förföljelse och hot. Under Förintelsen mördades flera hundra tusen romer på grund av sitt ursprung.

Analys och bedömning

Myndighetens utställningar är efterfrågade och samarbetet med museer fungerar mycket bra. Våra utställningar lyfter frågor kring demokrati och alla människors lika värde som intresserar våra mottagare och som fyller ett behov.

I utvärderingar från de museer som visat våra utställningar är nöjdheten mycket stor, museerna uppger mellan 7-10 i nöjdhet där 10 är högst. Det finns dock några saker som bör utvecklas. En utmaning är teknik som går sönder. Dagens utställningar innehåller ofta interaktiva moment där

tekniken är en möjlighet att skapa en interaktion eller gestaltning som kräver teknik. Hur kan vi skapa utställningar som håller hållbar teknik? En fråga som vi tar vidare.

I återrapporteringen från våra samarbetspartner är det också tydligt att det finns behov av mindre utställningar som kan visas i skolor och på bibliotek. Även det behovet kommer vi att ta vidare.

Vi kan också konstatera att inget av museerna som har visat våra utställningar fått uppmärksamhet i press. Det krävs en djupare analys för att förstå vad det beror på men frågan som vi ställer oss är hur vi kan hjälpa museerna att få uppmärksamhet lokalt.

I utvärderingarna framkommer det även att en del av museerna har behov av en kortare workshop. Idag är de workshoppar som våra pedagoger överlämnar mellan 1,5 och 2 timmar. Vi kommer att göra en analys av frågan för att erbjuda workshoppar som på bästa sätt är anpassade för våra mottagare.

Under året har vi erbjudit skolor att ta del av utställningen *Sverige och Förintelsen* med medföljande workshoppar. Utvärderingen visar att 68 % av lärarna anser att utställningen passar väl in i undervisningen, i frivaren kan vi se att samtliga lärare anser att de har fått ökad kunskap om Sverige och Förintelsen. Utställningen vänder sig till målgruppen högstadiet och gymnasiet, en grupp med god kännedom om myndighetens uppdrag. De workshoppar som vi erbjuder blir snabbt bokade.

Under året har vi också visat utställningen *Barn har också rättigheter* som vänder sig till barn i årskurs 4-6. Utvärderingen visar att 80 % av lärarna anser att utställningen passar väl in i undervisningen. I år har våra workshoppar blivit bokade i en större utsträckning än tidigare, vilket är en stor framgång eftersom vi vet att forskningen säger att det är av stor vikt att arbeta med värdegrundsfrågor i de lägre åldrarna. Ett envist arbete som har pågått under flera år har gett frukt.

Vår samlade bedömning är att utställningsverksamheten är mycket framgångsrik och bidrar väsentligt till uppfyllandet av myndighetens uppdrag.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD

Inom myndighetens områden produceras årligen ny kunskap och ny litteratur. Vi arbetar i alla delar av verksamheten med att förmedla, sprida och inspirera till ökad kunskap. I detta är utbyte och nära samverkan med akademien och andra kunskapsförmedlande aktörer av stor vikt. Forum för levande historia producerar och distribuerar också publikationer av olika slag.

Forskningskontakter

Forum för levande historia tar kontinuerligt fram aktuella rapporter och samverkar aktivt med experter inom forskningsvärlden, vilket utgör grunden för principen att utgå från forskning och beprövade metoder i verksamheten. Kontakter och samverkan med forskningsinstitutioner är en integrerad och väsentlig del av myndighetens arbete.

Under året har myndigheten haft en rad internationella forskarkontakter, många genom den internationella samlingsorganisationen International Holocaust Remembrance Alliance men även med till exempel HL-senteret i Norge. I samband med Förintelsens minnesdag 2022 bjöd myndigheten in den franske historikern Johann Chapoutot som är professor vid universitetet Paris-Sorbonne och en auktoritet inom forskningen om den tyska nationalsocialismens världsbild.

Professor Johann Chapoutot från Sorbonneuniversitetet gästade Forum för levande historia.

Vi har vidare haft kontakter med forskare vid flera svenska lärosäten, till exempel Göteborgs universitet, Luleå tekniska högskola, Lunds universitet, Malmö universitet, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Uppsala universitet och Örebro universitet. Forum för levande historia har under året beviljats medel av Vetenskapsrådet tillsammans med Göteborgs universitet, Malmö universitet, Uppsala universitet och Malmö stad för ett treårigt projekt för att stärka och bygga ut

forskning om antisemitism i den svenska skolan. Detta innebär en utveckling av vår samverkan med svenska lärosäten. Myndigheten deltar i projektets styrgrupp.

Myndigheten deltar även i ett nordiskt forskningsnätverk om antisemitism och konspirationsteorier samt i den svenska referensgruppen för *Kultur, Kreativitet och inkluderande samhällen (kluster 2)* inom Horisont Europa, EU:s ramprogram för forskning och innovation.

Seminarier

Vi arrangerar kunskapshöjande seminarier, till exempel i samband med lansering av rapporter eller med anledning av internationella besök. Under året har seminarier bland annat anordnats i samband med Förintelsens minnesdag och under Almedalsveckan.

Seminarium i Almedalen.

Undersökningar och rapporter

Myndigheten bedriver vid behov egen FoU-verksamhet i syfte att stärka och utveckla verksamheten genom att ta fram ny kunskap.

Rapportserien tas fram för att fördjupa kunskapen inom de kunskapsfält vi arbetar med. Genom att samverka med forskare vid olika institutioner kan vi sprida aktuell forskning

om våra ämnesområden till en bredare publik. Rapportserien riktar sig till en bredd av målgrupper beroende på inriktning. I serien ingår såväl rapporter i allmänhet skrivna för experter och specialintresserade som publikationer av mer populärvetenskaplig karaktär riktade mot den breda allmänheten.

Under 2022 har vi gett ut rapporten *Svåra frågor i klassrummet*, en kortare rapport baserad på en enkätundersökning med nästan 1 000 lärare.

Vi genomförde en enkätundersökning bland lärare om svåra frågor i klassrummet.

Om detta må ni berätta ...

En bok om Förintelsen i Europa under åren 1933–1945. Med hjälp av fakta, dikter, citat och vittnesmål visar författarna Stéphane Bruchfeld och Paul A. Levine en bild av hur det ofattbara blev verklighet. Boken handlar om vad människor är i stånd att göra mot andra människor när demokratis värden bryts ner och ersätts av hatets och våldets ideologi.

Första upplagan gavs ut 1998. Den reviderades senast 2015. Boken finns översatt till engelska, finska, arabiska, serbokroatiska, turkiska, spanska och persiska. Den finns även i punktskrift för synskadade samt som video med teckenspråk för hörselskadade.

Spridning av *Om detta må ni berätta*

	2020	2021	2022
Tryckt upplaga			
Svenska	0	6 408	11 483
Engelska	445	1 191	612
Övriga språk	0	0	2
Punktskrift/teckenspråk/CD	0	0	12

Nedladdning av pdf-bok

Svenska	2 746	2 282	1 183
Svenska med länkar till filmklipp	3 088	1 981	947
Engelska	370	315	120
Arabiska	237	168	90
Persiska	91	73	25
Övriga språk	169	186	72

Nedladdning av e-bok

Svenska	370	i.u.	1 097
---------	-----	------	-------

Summa	7 516	12 610	15 643
--------------	--------------	---------------	---------------

Under 2022 distribuerades över 15 000 exemplar av boken. Ökningen de två senaste åren beror på att boken sedan 2021 åter finns i en tryckt version på svenska. Under de 24 år som boken har funnits har den distribuerats i totalt ca 1,7 miljoner exemplar.

Bibliotek

Forum för levande historias bibliotek är specialiserat på ämnesområdena Förintelsen, folkmord samt brott mot mänskligheten under kommunistiska regimer. Vi har även litteratur inom områdena demokrati, mänskliga rättigheter, rasism och HBTQ-frågor. Biblioteket är ett referensbibliotek, dvs litteraturen kan studeras på plats. Ett centralt uppdrag för biblioteket är att säkerställa en väl fungerande informationsförsörjning kring aktuell och relevant litteratur vilket bidrar till myndighetens mål.

Biblioteket har öppet för allmänheten med samma öppettider som utställningarna, dvs normalt sex dagar i veckan, vardagar kl. 12-17 och lördagar kl. 12-16.

Vittnesmål

Myndigheten förvaltar vittnesmål från överlevande efter både Förintelsen och andra folkmord. Det finns få överlevande från Förintelsen kvar i livet och vittnesmålen är en värdefull historisk dokumentation för kommande generationer. Totalt finns ca 175 vittnesmål från bland annat överlevande från Förintelsen, Gulag och folkmordet i Rwanda. Intervjuerna är insamlade i varierande format och används i pedagogiskt syfte.

Under de senaste åren har myndigheten också arrangerat återkommande träffar för organisationer som arbetar med vittnesmål från Förintelsens överlevande, under namnet *En dag för vittnesmål*. Återträffen har varit en plattform för organisationer som arbetar med vittnesmål från Förintelsens överlevande.

På vår webbplats finns information om samlingar av vittnesmål runt om i landet, pedagogiska material och information om andra organisationer som förvaltar vittnesmål från Förintelsens överlevande. Syftet är att utgöra en kunskapsbank för att tillgängliggöra vittnesmål från både nationella och internationella källor till forskare och pedagoger i Sverige.

Analys och bedömning

De senaste åren har myndigheten haft som ambition att nå ut till nya målgrupper med sin verksamhet. Med anledning av detta har vi fortsatt att utveckla vårt arbete med rapporter och seminarier för att kunna vara relevanta för fler och skapa möten mellan akademi, civilsamhälle och anställda inom det offentliga. Rapporterna syftar också till att nå ut med ny kunskap brett genom till exempel pressarbete.

Under årets inledande månader fanns det fortfarande begränsningar i hur seminarieverksamhet kunde genomföras, men myndigheten har under pandemin utvecklat det digitala formatet för seminarier på ett välfungerande sätt. Ett arbetssätt som också kommer leva kvar i verksamheten framöver.

Myndighetens forskningssamordning har potential att utvecklas och breddas med en kommande ny instruktion. Vi ser stor möjlighet i de forskningsnätverk som vi kommer delta i de närmaste åren.

Boken *Om detta må ni berätta...* är fortsatt en efterfrågad produkt, i synnerhet den tryckta boken.

Vår samlade bedömning är att myndigheten bidrar med kunskap till relevanta målgrupper och att vi under året har utökat vår samverkan med internationella och nationella aktörer inom myndighetens verksamhetsområde.

PROGRAMVERKSAMHET

En del av vår verksamhet är olika typer av aktiviteter och program som till stor del riktar sig till allmänheten. Här redovisas myndighetens programkvällar, men också andra arrangemang som till exempel stadsvandringar, Förintelsens minnesdag och minnesdagen för det romska folk mordet.

Förintelsens minnesdag högtidlighölls bland annat i Eric Ericsonhallen i Stockholm. Foto: Juliana Wiklund.

Förintelsens minnesdag

Den 27 januari infaller den internationella minnesdagen för Förintelsens offer. Det är det datum då förintelselägret Auschwitz-Birkenau befriades 1945. På Förintelsens minnesdag samlas människor över hela världen i en manifestation för människovärdet och för att minnas och hedra dem som föll offer för Förintelsen. Sedan 2001 är dagen en nationell minnesdag och 2005 deklarerade FN denna dag som internationell minnesdag.

Forum för levande historia har regeringens uppdrag att främja högtidlighållandet av Förintelsens minnesdag i Sverige. Myndigheten arbetar därför kontinuerligt och aktivt med att sprida kunskap om minnesdagen i hela Sverige och att ge stöd till arrangörer på olika orter. Varje år genomförs manifestationer, seminarier, konserter och andra aktiviteter på ett stort antal orter runt om i landet. 2022 arbetade vi för att stötta den som vill uppmärksamma dagen bland annat genom att tillhandahålla resurser på vår webbplats i form av

bilder som är fria att använda samt länkar till organisationer som arbetar med att berätta om Förintelsen. Myndighetens medarbetare deltog även med föredrag, tal och liknande vid minnesdagsarrangemang anordnade av samarbetsorganisationer och aktörer på olika orter. På myndighetens webbplats finns också ett kalendarium där arrangörer kan publicera information om sina event. 106 olika arrangemang i hela Sverige publicerades i detta.

Minnesdagskalendariet	2020	2021	2022
Antal inrapp. programpunkter	169	139	106
Antal inrapporterade orter	77	i.u.	60

Forum för levande historia arbetade under året även med att öka kunskapen om minnesdagen genom annonskampanjen "Jag minns", genom inlägg i sociala medier samt genom en debattartikel som publicerades 27 januari i ett stort antal lokala och regionala dagstidningar.

På Förintelsens minnesdag 2022 genomförde myndigheten dessutom en minnesceremoni i Eric Ericson-hallen i Stockholm. Ett samarbete med SVT innebar att ceremonin sändes på SVT Play och sågs av ca 60 000 personer. Att den livesändades betydde också att den fick nationell spridning.

” Är djupt berörd av den fina minnesstunden, av tal och musik och berättelser. Tack!”

(Deltagare som tog del av minnesceremonin i Eric Ericson-hallen via vår livesändning.)

Minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen

Natten mellan 2 och 3 augusti 1944 mördades samtliga kvarvarande romer i koncentrations- och förintelselägret Auschwitz-Birkenau. Den 2 augusti varje år högtidliggås därför minnesdagen för folkmordet på romer under Förintelsen. Minnesdagen är också officiell minnesdag i EU sedan 2015.

Myndigheten har under året genomfört ett utvecklingsarbete i syfte att öka kännedomen om folkmordet på romer och att öka minneshållandet av det. Vi har undersökt hur romer, aktörer i Sverige samt internationella aktörer arbetar för att minneshålla dagen och vilka metoder som lämpar sig bäst. Resultat kommer att ligga till grund för myndighetens arbete framöver. I syfte att öka kunskap om dagen genomförde vi också en kampanj i sociala medier inför minnesdagen.

På minnesdagen den 2 augusti arrangerades en minnesstund för att hedra och minnas de romska offren. Arrangemanget genomfördes tillsammans med kulturföreningen Sveriges Internationella Roma Filmfestival (SIRF).

Stadsvandringar

Inom ramen för myndighetens tema ”Sverige och Förintelsen” har vi under året erbjudit en stadsvandring för allmänheten. Stadsvandringen var även en del av den workshop som myndigheten erbjöd skolans åk 7–9 samt gymnasiet.

Stadsvandringen handlar om Stockholm och Sverige under 1930- och 1940-talet. Den rör sig i och runt Gamla stan i Stockholm, där det finns platser som berättar om händelser som på olika sätt har anknytning till Sveriges förhållande till Förintelsen. Utställningen *Sverige och Förintelsen* och stadsvandringen har därmed kompletterat varandra.

Under 2022 genomfördes 39 stadsvandringar för allmänheten. Totalt deltog 462 personer, vilket är fler än föregående år.

Under året genomfördes 39 stadsvandringar i Gamla stan i Stockholm.

Stadsvandringar	2020	2021	2022
Antal tillfällen	52	38	39
Antal deltagare	958	303	462

Samtalskvällar

Forum för levande historias samtalskvällar är öppna programaktiviteter på kvällstid för allmänheten. De flesta av årets samtalskvällar har efter pandemin åter kunnat genomföras med publik på plats. Samtliga samtalskvällar har även filmats och livesänts för att tillgängliggöra verksamheten i landet i sin helhet.

Åtta samtalskvällar har genomförts under året. Övergripande tema har varit *Sverige och Förintelsen*. Under våren var utgångspunkten Forum för levande historias utställning *Familjen som försvann* baserad på Joanna Rubin Drangers bok *Ihågkom oss till liv*. Under hösten 2022 genomfördes fyra samtalskvällar har på andra orter i samarbete med andra aktörer såsom Kalmar läns museum, Judiska museet, Dunkers kulturhus, Helsingborgs museum, Örebro läns museum, Sveriges museum om Förintelsen och Malmö museer.

En av årets samtalskvällar: *Min okända historia*.

Följande samtalskvällar har genomförts 2022:

- Utopins pris och ideologiernas betydelse
- Putins historia
- Ihågkom oss till liv
- Min okända historia
- Ett vitt skepp kommer lastat
- När Förintelsen kom till Helsingborg
- Överlevande och medlöperi
- Vad kan vi lära oss av Förintelsen?

Totalt tog mer än 2 000 personer del av myndighetens samtalskvällar 2022.

Samtalskvällar	2020	2021	2022
Antal tillfällen	7	7	8
Antal deltagare	1 300	2 400	2 200

” Klockrent utifrån vad Dunkers kulturhus bör stå för – reflektion, skiftande berättelser och perspektiv, mänsklighet och kunskap.”

(Vår samarbetspartner Dunkers kulturhus i Helsingborg om programkvällen "När Förintelsen kom till Helsingborg".)

Raoul Wallenberg-priset

Raoul Wallenberg-priset instiftades 2013. Det delas ut årligen av stiftelsen Raoul Wallenberg Academy. Forum för levande historia medverkar i arbetet dels genom att delta i juryn som väljer ut pristagaren, dels genom att myndigheten

har regeringens uppdrag att utbetala ett statligt bidrag till Raoul Wallenberg Academy för priset. Bidraget var på 200 000 kronor, där 100 000 kronor har använts till prissumman och 100 000 kronor har använts till kringkostnader som lokalhyra, programkostnader och projektledare.

Priset ges till en person som i Sverige arbetar i Raoul Wallenbergs anda, främst genom kunskapshöjande insatser för barn och ungdomar om främlingsfientlighet, intolerans och alla människors lika värde.

2022 tilldelades Raoul Wallenbergpriset Fred Taikon för sitt arbete för romers rättigheter.

Analys och bedömning

Myndighetens programverksamhet är en typ av folkbildning där vi har möjlighet att lyfta viktiga frågor och perspektiv, skapa möten och lyfta fram forskning på ett sätt där många kan delta. Samtalskvällar och annan publik verksamhet är en möjlighet för många att utan större åtagande ta del av myndighetens arbete och fördjupa sin kunskap om våra perspektiv och frågor.

Under året genomförde myndigheten en serie samtalskvällar i samarbete med museer och andra aktörer runt om i landet. Satsningen resulterade i lyckade samarbeten och uppskattade programkvällar och det är vår bedömning att den bidragit till fördjupad kunskap om Sverige och Förintelsen. Samarbete med en bredd av aktörer i landet är en framgångsfaktor som vi kommer att fortsätta utveckla inom programverksamheten.

Arbetet med Förintelsens minnesdag är ett centralt tillfälle att lyfta vikten av att minnas och hedra Förintelsens offer för en bred publik i hela landet. Det är också ett tillfälle att påminnas om vikten av att dra lärdomar av historien och för att stärka arbetet för demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde. Myndighetens breda angreppssätt med arrangemang av en egen minnesceremoni som sändes i SVT och sågs av 60 000 tittare, tillsammans med det aktiva arbetet att stödja en stor mängd arrangörer runt om i landet att arrangera minnesceremonier bedöms som framgångsrik. För att öka kunskapen om hur myndigheten bäst kan stödja andra i arbetet med minnesdagen har vi under året genomfört undersökningar om såväl Förintelsens minnesdag som minnesdagen för folkmordet på romer.

Vår samlade bedömning är att programverksamheten som riktar sig till en kultur- och samhällsintresserad allmänhet har varit framgångsrik och uppskattad.

INTERNATIONELLT SAMARBETE

Internationell samverkan är viktig, dels för att sprida information om Forum för levande historias verksamhet, kompetens och roll, dels för att inhämta ny kunskap och inspiration samt för att knyta nya strategiska kontakter.

2022 års Per Anger-pris tilldelades klimataktivisterna Anabela Lemos från Moçambique. Foto: Juliana Wolf Garcindo.

Per Anger-priset

Per Anger-priset är svenska regeringens internationella pris för humanitära och demokratifrämjande insatser. Det instiftades 2004 och delas ut årligen av Forum för levande historia. Priset har fått sitt namn efter Per Anger som var diplomat i Budapest under andra världskriget. Han tog initiativ till det svenska arbetet med att rädda ungerska judar undan nazisternas förföljelse och avrättning.

Priset ges till en person som genom sina handlingar verkat för mänskliga rättigheter och demokrati. Forum för levande historia har i uppdrag av regeringen att ansvara för juryarbetet, arrangera prisutdelningen och organisera allt arbete som rör priset. Ett antal biståndsorganisationer står för nomineringen av tänkbara pristagare. Samarbetspart genom hela arbetet i år var biståndsorganisationen We Effect.

2022 års Per Anger-pris tilldelades klimataktivisterna Anabela Lemos från Moçambique för sin kamp för de bönder som tvingas lämna sina hem för att ge plats åt gas- och kolutvinning. Anabela Lemos arbete visar tydligt att mänskliga rättigheter och klimaträttvisa är tätt sammanlänkade.

Anabela Lemos tog emot priset vid en direktsänd ceremoni från Göta Lejon i Stockholm. Vid ceremonin närvarade 786 gäster i publiken. Prisutdelare var kultur- och demokrati-minister Jeanette Gustafsdotter. En kortare film om pristagaren togs också fram och den har nått över 72 000 personer på Facebook.

På vår webbplats finns, förutom allmän information om priset och pristagaren, även ett skolmaterial kallat *Människorättsskämpar*. Det är baserat på filmade intervjuer med tidigare pristagare och ger stöd till lärare som vill arbeta med frågor kring mänskliga rättigheter och civilkurage.

” Att protestera och berätta för världen vad som händer är det enda sättet att få slut på orättvisorna. Jag vet att den här sortens förändringar inte sker över en natt, men jag vet att jag är på rätt väg.”

(Årets Per Anger-pristagare Anabela Lemos)

International Holocaust Remembrance Alliance

I myndighetens uppdrag ingår att representera Sverige i det internationella samarbetsorganet *International Holocaust Remembrance Alliance* (IHRA) och att ansvara för sammansättningen av den svenska delegationen. IHRA utgör en viktig röst i den internationella debatten om frågor kring utbildning, hågkomst och forskning om Förintelsen. Nätverket tillkom på svenskt initiativ 1998 och den s.k. Stockholmsdeklarationen ligger till grund för dess arbete. Forum för levande historia svarar för Sveriges medlemsavgift till IHRA.

Genom IHRA bidrar Sverige till det internationella samarbetet som rör lärdomarna av Förintelsen. Forum för levande historia får genom nätverket även ett värdefullt kontaktnät med experter från medlemsländerna, observatörländerna samt de anslutna internationella organisationerna.

Sverige innehade från mars 2022 till februari 2023 ordförandeskapet för IHRA. Forum för levande historia har haft i uppdrag att bistå Regeringskansliet i arbetet med att genomföra det svenska ordförandeskapet. Myndigheten har under året varit mycket involverad i olika aktiviteter kring detta, och har bland annat arrangerat visningar av våra utställningar vid de två IHRA-mötena i Stockholm och Göteborg, anordnat kvällsevenemang och planerat ett webbseminarium.

Sverige har från mars 2022 till februari 2023 innehaft ordförandeskapet för IHRA. Foto: Ninni Andersson, Regeringskansliet.

Auschwitz-Birkenau Foundation

Stiftelsen *Auschwitz-Birkenau Foundation* grundades 2009 i syfte att bidra till bevarandet av minnesplatsen Auschwitz-Birkenau i Polen.

Sverige är ett av de länder som har bidragit till stiftelsens fond. Därmed är Sverige inbjudet att ha en representant i dess s.k. *International Committee*, där Forum för levande historia representerar Sverige.

Annat internationellt samarbete

Forum för levande historia har under året bland annat haft besök av den ryska människorättsorganisationen Memorial som även tilldelades Nobels fredspris 2022.

Vi hade den franske historikern Johann Chapoutot från universitetet Paris-Sorbonne i Frankrike som internationell gäst i samband med Förintelsens minnesdag.

Myndigheten deltar även i ett nordiskt forskningsnätverk om antisemitism och konspirationsteorier samt i Nordiska Ministerrådets DIS-nätverk (Demokrati, Inkludering och Säkerhet). DIS-nätverket arbetar för att förebygga diskriminering, marginalisering och våldsam extremism samt främja demokratiskt medborgarskap bland barn och unga.

Analys och bedömning

IHRA är ett centralt samarbetsforum för Forum för levande historia. Mötena inom IHRA ger möjlighet till såväl kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyten som till att knyta och upprätthålla bilaterala kontakter med ledande experter på frågor som rör Förintelsen, antisemitism och antiziganism. Dessa kontakter har förstärkts under året i och med det aktiva arbetet inom ramen för det svenska ordförandeskapet i IHRA. Framgent har Forum för levande historia ambitionen att i högre utsträckning i dag sprida material och kunskapsunderlag från IHRA till relevanta aktörer.

Forum för levande historia har även varit involverat i olika aspekter av förberedandet av Sveriges ordförandeskap i EU under våren 2023.

Myndigheten är en eftertraktad samarbetspartner i internationella sammanhang och har under året fått många inbjudningar till internationella evenemang både i Sverige och utomlands, såsom att delta och tala på internationella konferenser och möten. Vi har också fått ett flertal olika samarbetsförfrågningar inom ramen för vårt internationella arbete.

Den samlade bedömningen av myndighetens internationella samarbete är att Forum för levande historias arbete förstärks genom internationell samverkan och att vi även kan bidra med kompetens och erfarenheter på den internationella arenan. Myndigheten avser därför att fortsätta utveckla det internationella samarbetet.

WEBB, SOCIALA MEDIER OCH MASSMEDIA

Genom webben och sociala mediekkanaler når vi ut brett till olika målgrupper över hela landet. Vi når olika grupper i olika kanaler, till exempel är många av våra följare på Instagram och Facebook lärare. Vi når också ut brett genom massmedia.

16

ONSDAG 16 MARS 2022 KL. 17:30–19:00

Digital samtalskväll: Putins historia

Facebook Live

I sociala medier kan vi sänka tröskeln för att fler ska ta kunna ta till sig ny kunskap om vår historia och om vikten av en motståndskraftig demokrati.

Vi använder plattformarna för att väcka intresse för våra ämnen och vi strävar efter att skapa känslomässigt engagemang för att ge alla våra följare nya insikter om hur samhällsfrågor angår oss alla. I sociala medier kan vi sänka tröskeln för att fler ska ta kunna ta till sig ny kunskap om historiska skeenden och om vikten av en motståndskraftig demokrati.

Webbplatsen levandehistoria.se

Myndighetens webbplats är ett av våra fönster utåt där det mesta av vår verksamhet presenteras och vårt kalendarium finns. Det är också här många lärare och elever befinner sig för att ta del av våra klassrumsmaterial, filmer och faktatexter. Webbplatsen är därmed en av våra viktigaste kommunikationskanaler. Precis som all annan digital kommunikation möjliggör den för alla som vill att ta del av vår verksamhet, oavsett var i landet man bor. På webben finns ett brett utbud

av klassrumsmaterial, filmer och fakta, men också våra pressmeddelanden och debattartiklar samt våra filmade seminarier. Allt material som finns på webben är gratis.

Med anledning av det svenska ordförandeskapet i IHRA har vi satsat på att utöka informationen om myndigheten på engelska på vår webbplats. Vi har även nyttjat våra andra digitala kanaler för att sprida information om ordförandeskapet och de möten som hållits i Stockholm och Göteborg.

Webbplatsen	2020	2021	2022
Antal sidvisningar (miljoner)	2,9 M	3,4 M	3,7 M
Antal användare	744 000	942 000	1 034 000

2022 hade webbplatsen ca 1 034 000 användare och 3,7 miljoner sidvisningar. Både antalet användare och antalet sidvisningar på webbplatsen har ökat betydligt de senaste

åren. Det går inte att peka ut enskilda faktorer som ensamt påverkat utvecklingen, men då mycket av trafikökningen kommer från googlingar är det sannolikt att både ett ökat intresse för myndighetens frågor och vårt arbete med sökordsoptimering har bidragit till ökningen.

Ny version av webbplatsen

Under året har vi arbetat med att ta fram en ny version av webbplatsen levandehistoria.se. Den nya versionen kommer att ha många förbättringar när den lanseras i början av 2023. Några viktiga förbättringar är att användarna lättare kommer hitta rätt bland vårt stora utbud av innehåll, samtidigt som vi erbjuder nya sätt för dem att upptäcka sådant de inte på förhand visste att de var intresserade av. Den nya versionen gör också webbplatsen mer driftsäker och mer sökbar, och den möjliggör att vi framöver snabbare kan producera lärande innehåll så som undervisningsmaterial och kurser.

Fördjupningsmaterial

På webbplatsen finns fördjupningsmaterial samlat tematiskt. Det finns ingångar för till exempel *Demokrati*, *Förintelsen*, *Kommunistiska regimers brott mot mänskligheten* och *Rasism*. Våra fakta- och fördjupningsmaterial är bland de digitala resurser som används mest.

Vi har ett omfattande digitalt material för skolan.

Från dröm till terror

En dokumentärserie i 16 korta delar om kommunistiska regimers brott mot mänskligheten.

"Från dröm till terror" – en dokumentärfilm på vår webbplats.

Undervisningsmaterial för skolan

Vi har ett stort antal undervisningsmaterial för skolan på webben. Myndigheten har ett rikstäckande uppdrag, vilket gör att de undervisningsmaterial som finns tillgängliga på vår webbplats är viktiga för att nå lärare och elever i hela landet.

Filmer

Vårt filmrum på webbplatsen har utvecklats under året och fått ytterligare material. Vi gör till exempel löpande enklare filmproduktioner för sociala medier. Då våra programkvällar till stor del genomförts digitalt har vi också satsat på att filma dem med hög kvalitet och tillgängliggöra dem på webben i efterhand.

Digitala publikationer

Samtliga publikationer utgivna av Forum för levande historia finns digitalt nedladdningsbara på webbplatsen utan kostnad. Den mest kända av våra böcker, *Om detta må ni berätta...*, finns till exempel tillgänglig i flera digitala versioner.

Utskrivbara utställningar

På webbplatsen finns ett antal utställningar i mindre format för aktörer som vill ställa ut något själva men som har begränsade resurser, som till exempel skolor, föreningar och

bibliotek. Vi har under året tillhandahållit tolv utskrivbara utställningar, tre virtuella utställningar och fyra bildspel för digitala informations-skärmar.

Sociala medier

Sociala medier är viktiga kanaler för att skapa intresse för våra frågor och vår verksamhet. De är också viktiga som en direkt kommunikationskanal med våra målgrupper då vi ofta får kommentarer på inlägg. Våra sociala kanaler fortsätter därför att vara viktiga för att marknadsföra hela vår verksamhet och för dialog med dem i våra målgrupper som följer oss.

Myndigheten finns på Facebook, Twitter, Instagram och LinkedIn med ett totalt följantal på ca 40 000 personer. Facebook är den största sociala kanalen och antalet följare har ökat ytterligare under året till drygt 25 000. Ökningen beror till stor del på att vi i större utsträckning följer vad som engagerar våra följare och anpassar tonalitet, format etc. Under 2022 har vi också i större utsträckning än tidigare arbetat sammanhållet och strategiskt med köpt digital marknadsföring och våra icke-sponsrade inlägg, vilket kan ha gett effekt på antalet följare.

Att den s.k. räckvidden på Facebook minskat beror till stor del på att algoritmerna förändras i snabb takt, men också på att vi följer upp och analyserar våra inlägg i större utsträckning. Vi har fått en bättre bild av hur vi når rakt in i våra målgrupper i stället för att nå en bred massa. Ytterligare en faktor är att vi under 2021 hade extra uppdragsmedel då vi samlade in föremål till Sveriges museum om Förintelsen. Vi hade då möjlighet att annonsera brett på Facebook för att nå så många som möjligt med informationen om att vi sökte föremål.

Vi når många människor som är engagerade i våra frågor genom sociala medier och vi har en hög grad av interaktivitet. Vår målsättning är att låta diskussioner och tankar kring innehållet i inläggen få pågå utan vår inblandning i så stor utsträckning som möjligt. Vi svarar på många frågor men då en del av våra inlägg och sändningar får kommentarer som ibland har antidemokratisk och rasistisk karaktär så modererar vi och tar bort sådant som kan uppfattas som kränkande.

Kanalerna har på senare år blivit ännu viktigare för oss då vi i större utsträckning än tidigare livesänder programkvällar, frukostseminarier och annan verksamhet där. Det finns många positiva effekter av att sprida vår verksamhet via dessa kanaler. En av de viktigaste är att vi ger människor i hela landet möjlighet att ta del av vår verksamhet.

Sociala medier	2020	2021	2022
Antal följare Facebook	20 392	23 090	25 428
Antal följare Twitter	3 436	3 575	3 644
Antal följare Instagram	5 127	6 972	8 313
Antal följare LinkedIn	i.u.	i.u.	2 517
Räckvidd* Facebook	i.u.	2 267 000	1 879 000
Räckvidd* Instagram	i.u.	770 000	783 000

* Antal personer som har sett något innehåll från myndighetens konto.

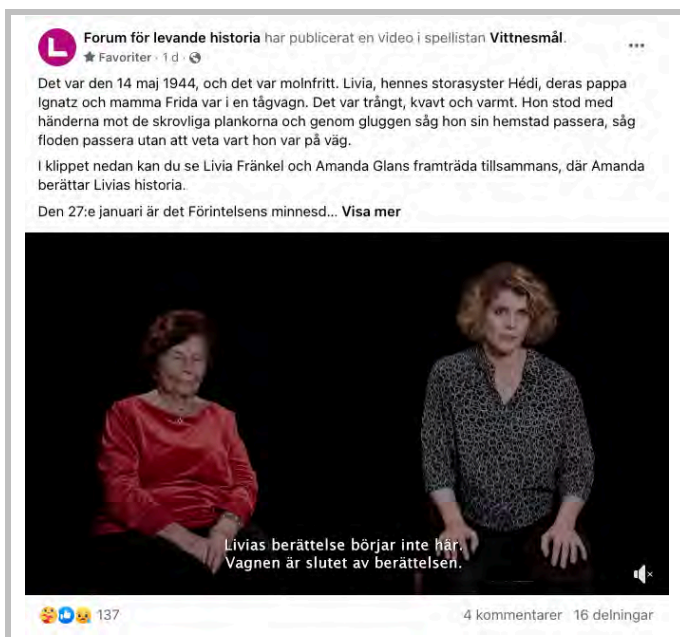
Media – en röst i det offentliga samtalet

Forum för levande historias ämnesområden är aktuella i det offentliga samtalet. Inte minst under valåret 2022 har frågor om demokrati, antisemitism och andra former av rasism och alla människors lika värde diskuterats. Sveriges ordförandeskap för IHRA har också satt antisemitism och antiziganism på den offentliga samtalsagendan.

Vi deltar i det offentliga samtalet genom olika delar av verksamheten, till exempel våra utställningar, vår programverksamhet och vårt arbete runt om i landet. Myndigheten har också medverkat med tal, föreläsningar och debattinlägg i flera sammanhang. Ett uttalat fokus har varit att nå ut mer med vår kunskap i hela landet.

Under året har Forum för levande historia syns och hörts i media i syfte att nå den kultur- och samhällsintresserade allmänheten, dels genom intervjuer, dels som källa och referens. Vi bidrar med fakta och kunskap från olika delar av vår verksamhet – utställningar, undersökningar, rapporter, publika program och minnesdagar. Vi intervjuas eller omnämns i frågor, främst om Förintelsen, därefter demokrati, mänskliga rättigheter, antisemitism, folkmord och rasism.

Genomslag i media	2020	2021	2022
Antal digitala artiklar	748	943	1 592

Facebook är vår största kanal i sociala medier.

Nästan 1600 digitala artiklar har omnämnt myndigheten eller våra medarbetare, vilket är en ökning jämfört med tidigare år. Vi har även medverkat i etermedia, några exempel är:

- SVT Forum sände ceremonin på Förintelsens minnesdag.
- SVT Rapport sände inslag från oss i samband med Förintelseöverlevande Hédi Frieds bortgång.
- SR P1 morgon och Kulturnytt sände inslag om vårt insamlingsarbete till det nya museet om Förintelsen.
- SR P4:s lokalredaktioner har uppmärksammat några av våra lokala evenemang.
- SR Studio Ett sände ett inslag om Nobels fredspristagare, där vi pratade om två av pristagarna.

Vi har under året skrivit fyra debattartiklar för att föra fram de sakfrågor och diskussioner som vi själva vill prioritera, samt 21 pressmeddelanden om vår verksamhet och om utbildningsmaterial som är digitalt tillgängliga för alla, oavsett var i landet man bor.

Sammanfattningsvis har vi nått ut bra i media under året.

Analys och bedömning

Att erbjuda digitala material är en central del av vår verksamhet då det möjliggör för våra målgrupper att ta del av vårt erbjudande, oavsett var de bor i landet. Antalet användare på vår webbplats samt följare i sociala kanaler som Facebook och Instagram har fortsatt att öka, liksom aktiviteten i dessa kanaler.

Vi mäter och följer vårt genomslag och i vilken utsträckning vår kommunikation skapar engagemang och intresse hos våra målgrupper, och där kan vi se en mycket positiv utveckling. Eftersom de frågor vi arbetar med har varit och är mycket aktuella i samhällsdebatten ser vi ett behov av att nå ut bredare med vår verksamhet. I det arbetet är myndighetens sociala kanaler centrala och det är viktigt med fortsatt utveckling, till exempel av rörlig media.

Vi bedömer också att vi bör fortsätta att utveckla arbetet med synkronisering av våra köpta annonser och icke-sponsrat material, då vi ser att genomslaget blir bra och våra utbildningar och workshoppar blir bokade snabbare.

Vår samlade bedömning är att vi når ut mycket bra i våra digitala kommunikationskanaler. Kommunikationens syfte är dels att marknadsföra vår verksamhet för att få deltagare till utbildningar, läsare av rapporter, besökare till utställningar och workshoppar etc, dels att informera om våra sakfrågor för att på så vis öka människors kunskap och engagemang kring demokrati, mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Med fördjupad analys och uppföljning av kommunikationen lyckas vi nå ut bra till våra målgrupper, och vi ser också att många delar våra inlägg vilket innebär att andra också får ta del av vårt innehåll.

De senaste åren har vi också sett en ökad trafik till vår webbplats, vilket är en av anledningarna till att vi nu gjort om den. Behovet av en mer lättnavigerad sajt har blivit tydligt i samband med att den har vuxit mycket i omfång. Webben är myndighetens nav, där all vår verksamhet presenteras för våra målgrupper och betydelsen av att hålla den uppdaterad och aktuell ska inte underskattas.

The screenshot shows a news article from Aftonbladet, dated Thursday, February 1, 2023. The article is a debate piece titled "Vaccinpass går inte att jämföra med nazismen" (Vaccine passes cannot be compared to Nazism). The author is identified as a vaccine skeptic who disrespects the Holocaust. The article was published on January 19, 2022. A note indicates that this is a debate article and that the author's views are their own. The main image shows a yellow Star of David with the text "NOT VACCINATED FOR COVID" pinned to a blue jacket. A portrait of the author, Caroline Källner, is also visible.

En av myndighetens debattartiklar under året där vi tagit upp viktiga samhällsfrågor.

SAMLAT GREPP MOT RASISM OCH HATBROTT

År 2016 presenterade regeringen *Samlat grepp mot rasism och hatbrott – Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott*. Planen är ett verktyg för att förebygga och motverka rasism i samhället.

Foto: Anders Wiklund/TT.

Under 2022 kompletterades den nationella planen med fem åtgärdsprogram mot olika former av rasism: antisemitism, antiziganism, afrofobi, islamofobi och rasism mot samer.

Forum för levande historia arbetar med att förebygga och motverka rasism i flera olika regeringsuppdrag.

Uppdrag att samordna och följa upp planen mot rasism och hatbrott (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Forum för levande historia har sedan 2016 regeringens uppdrag att samordna och följa upp den nationella planen.

Samordning

Samordningen innebär att vi regelbundet genomför erfarenhets-, kunskaps- och informationsutbyten mellan olika aktörer inom området, främst statliga myndigheter. Vi leder det statliga myndighetsnätverket mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Plats i nätverket erbjuds kostnadsfritt till medarbetare vid statliga myndigheter i Sverige. För närvarande är cirka 230 statsanställda från omkring 80 myndigheter anmälda till nätverket.

Inom ramarna för myndighetsnätverket har tre forumträffar genomförts under året. Forumträffar är en blandning av erfarenhetsutbyten och utbildningar för myndigheter. Vid

träffarna har i genomsnitt drygt 60 medarbetare från fler än 30 myndigheter deltagit. Exempel på innehållsligt fokus vid årets träffar:

- Vad det svenska IHRA-ordförandeskapet innebär för arbetet mot rasism
- Afrofobiska hatbrott
- Förekomsten av rasism i digitala miljöer
- Hbtqi-personers brottsutsatthet
- Hur skolan kan bli mer trygg och inkluderande för unga transpersoner

Samtal under Forumträff för det statliga myndighetsnätverket mot rasism, liknande former av fiendtlighet och hatbrott. Överintendent Petra Mårslus och det svenska IHRA-ordförandeskapets ordförande Ann Bernes. Foto: Regeringskansliet.

Ett rundabordssamtal för rättsväsendets myndigheter och de ideella organisationerna Brottsofferjouren, Civil Rights Defenders och RFSL Stödmottagning har genomförts på temat rättsprocessen för hatbrott. 26 medarbetare representerade sju myndigheter och tre ideella organisationer vid samtalet. Träffen var en uppföljning från ett rundabordssamtal föregående år med syfte att öka kunskapen om parternas olika roller och ansvar under rättsprocessen, från att ett hatbrott begås till att en gärningsperson avtjänar sitt straff. Särskilt fokus låg på att identifiera utvecklingsområden och gemensamt hitta lösningar för att misstänkta hatbrott hantearas på bästa sätt och att fler brott kan uppkärlas.

Sex nyhetsbrev på temat arbete mot rasism och hbtqi-fobi har skickats till det statliga myndighetsnätverket. Vi har även erbjudit myndigheterna webbresurser där vi har samlat dokumentation från träffarna samt myndigheters uppdrag och redovisningar med koppling till den nationella planen.

Vi har vidare deltagit i ett nordiskt erfarenhetsutbyte kring arbete mot rasism i samarbete med Nordiska ministerrådets DIS-nätverk. Träffen arrangerades av Skolverket. Vi har även deltagit i Center mot våldsbejakande extremismers myndighetsnätverk samt i erfarenhetsutbyten för myndigheter som arbetar med rättighetsfrågor. Ett av mötena arrangerades av Jämställdhetsmyndigheten, ett annat av Forum för levande historia.

Uppföljning

Följande myndigheter ingick under 2022 i Forum för levande historias årliga redovisning av statens arbete mot rasism och hbtqi-fobi:

- Barnombudsmannen
- Brottsförebyggande rådet
- Diskrimineringsombudsmannen
- Länsstyrelsen i Stockholms län
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för stöd till trossamfund
- Statens medieråd
- Vetenskapsrådet

Vi har erbjudit myndigheterna en mall som stöd till sin redovisning. En referensgrupp bestående av civilsamhällesorganisationer som arbetar mot rasism eller homo-, bi- och transfobi har också inbjudits att lämna skriftliga synpunkter på myndighetens årliga rapportering av statens arbete mot rasism och hbtqi-fobi.

Utveckla och sprida ett metodmaterial om arbete mot rasism

(regeringsuppdrag A2022/00643)

Forum för levande historia har fått regeringens uppdrag att under 2022-2024 utveckla och sprida ett metodmaterial om arbete mot rasism för att kvalitetssäkra offentliga verksamheters bemötande av allmänheten. Detta med anledning av en efterfrågan från olika yrkesgrupper inom offentlig sektor på insatser för ett systematiskt kvalitetsarbete i arbetet mot rasism.

Under året har vi fört dialog med Diskrimineringsombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelsen Stockholm, Länsstyrelsen Västernorrland samt Sveriges kommuner och regioner om vilken typ av stöd vi bör utveckla. Det har resulterat i en inriktning på kvalitetssäkring av ett likvärdigt bemötande inom ramen för offentliga verksamheters ordinarie planerings- och uppföljningsprocesser.

Vi har också inlett en dialog om eventuell samverkan med de myndigheter som har i uppdrag att ta fram en plan för att öka utrikesfödda kvinnors inträde på arbetsmarknaden. Dessutom har vi haft dialog med Socialstyrelsen mot bakgrund av deras uppdrag att ta fram, utveckla och sprida kunskapsstöd för att förebygga och motverka rasism inom hälso- och sjukvården.

Uppdrag att kartlägga kunskapen om anti-ziganism i grundskola och gymnasium

(Regeringsuppdrag Ku2022/00923)

Forum för levande historia har fått regeringens uppdrag att under 2022-2023 kartlägga kunskapen om antiziganism i grundskolan och gymnasiet samt föreslå insatser för att motverka antiziganism.

En plan för genomförande har tagits fram under året. En referensgrupp har också tillsatts med lärare som är verk-samma i skolan och tillhör den nationella minoriteten romer i syfte att bidra med kunskap och erfarenheter till uppdraget.

Studien kommer i huvudsak att bygga på fokusgruppsin-tervjuer med lärare och personal inom elevhälsan. Myndig-heten har dialog med Skolverket och Länsstyrelsen Stock-holm om genomförandet av uppdraget.

Sveriges historiska arv i slaveriet och den transatlantiska slavhandeln (regeringsuppdrag A2021/01912)

Forum för levande historia har fått regeringens uppdrag att genomföra insatser för att öka kunskapen om Sveriges del-tagande i den transatlantiska slavhandeln och slaveriet. I uppdraget ingår att ta fram och sprida utbildningsmaterial för olika skolformer.

Under 2022 har ett nytt utbildningsmaterial tagits fram som riktar sig till elever och deltagare i högstadiet, gymna-siet, vuxenutbildning och folkhögskola. Utbildningsmaterialet kommer att lanseras i februari 2023. I samband med lanse-ring planeras även för fortbildning om ämnet, samt spridning av materialet och dess innehåll.

Texter och ljudberättelser

Läs om den transatlantiska slavhandeln, slaveriet och den svenska kolonin S:t Barthélemy.

Analys och bedömning

Myndighetens bedömning är att det statliga myndighetsnät-verket mot rasism, liknande former av fientlighet och hat-brott är efterfrågat och uppskattat. Idag är nätverket det enda av sitt slag som fokuserar på rasism, hbtqi-fobi och hatbrott och som är öppet och kostnadsfritt för målgruppen statsanställda. För att sänka trösklarna för deltagande för statsanställda i hela landet har vi genomfört träffarna digitalt. Det gör också att vi inte behöver ha någon antalsbegräns-ning, vilket kan vara nödvändigt när vi genomför fysiska ar-rangemang. Antalet deltagande per träff och den spridning av vilka myndigheter som deltagarna arbetar vid tar vi som intäkt för att träffarna är relevanta för en bred målgrupp i staten. Utvärderingar visar att nöjdheten är hög med träffar-nas genomförande och innehåll.

I arbetet med att samordna regeringens plan mot rasism har myndigheten årligen kommit med förslag på insatser som kommer av behov som identifierats i arbetet med sam-ordning av regeringens plan. Ett sådant område var att ut-veckla och sprida ett metodmaterial om arbete mot rasism för att kvalitetssäkra offentliga verksamheters bemötande av allmänheten, vilket nu myndigheten har i uppdrag att ta fram.

Under 2021 och 2022 har antisemitism, antiziganism och rasism i skolan uppmärksammats i flera rapporter, vilket också visar på behovet av ökad kunskap och ökat stöd. Forum för levande historias uppdrag att kartlägga kun-skapen om antiziganism i grundskolan och gymnasiet samt föreslå insatser för att motverka antiziganism kommer att bidra till arbetet med kunskapsunderlag för framtida insatser på området.

STÄRKA DEMOKRATINS MOTSTÅNDSKRAFT

Forum för levande historia har i grunduppdrag att främja demokratin, något som genomsyrar allt vårt arbete. Vi har under året även haft ett särskilt regeringsuppdrag som syftar till att stärka det demokratiska systemet i Sverige samt ett uppdrag om demokratistärkande insatser i skolan.

Samordna insatser som stärker demokratin (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Forum för levande historia har under 2022 på uppdrag av regeringen verkat för att samordna arbetet med insatser som genomförs av olika aktörer i syfte att främja, förankra och försvara demokratin. Syftet är att effektivisera arbetet med demokratistärkande insatser och att fortsatt utveckla det nätverk med myndigheter och organisationer som genomför demokratistärkande insatser.

Vi har under året genomfört tre nätverksträffar för myndigheter och andra aktörer samt ett interaktivt seminarium. På alla träffar har fokus varit föreläsningar, informationsdelning, koordinering och erfarenhetsutbyte. Samråd har förts med flera olika myndigheter, Sveriges Kommuner och Regioner samt Kommittén Demokratin 100 år.

Demokratistärkande insatser i syfte att motverka antisemitism och andra former av rasism (regeringsuppdrag i regleringsbrevet)

Under *Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen* avgav regeringen ett antal åtaganden för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism, antiziganism och andra former av rasism. Ett av dessa åtaganden var att främja utbildning för att förebygga antisemitism och andra former av rasism och att stärka forskning om Förintelsen.

Som ett led i detta åtagande har Forum för levande historia fått i uppdrag att tillsammans med Skolverket under 2022 och 2023 utveckla ett verktyg för systematiskt arbete med demokratistärkande insatser i syfte att motverka antisemitism och andra former av rasism i skolväsendet, folkbildningen och inom andra delar av utbildning för vuxna.

Verktyget tar utgångspunkt i den norska Dembra-modellen samt Europarådets ramverk om utbildning för aktivt medborgarskap RFCDC och riktar sig till både skolväsendet och folkbildningen.

Under 2022 har Forum för levande historia påbörjat arbetet med att utveckla verktyget. Vi har bland annat anpassa Dembra för folkbildningen samt påbörjat ett pilotprojekt för genomförande av Dembra vid utvalda folkhögskolor.

Analys och bedömning

Forum för levande historia har som grunduppdrag att främja arbete med demokrati och har sedan myndigheten inrättades även fått olika tidsbegränsade regeringsuppdrag på demokratiområdet. Myndigheten har därigenom utvecklats till en nationell expertmyndighet inom demokratiområdet. Forum för levande historia har intern forskarkompetens på demokratiområdet och ett brett samarbete med relevanta aktörer både i Sverige och internationellt.

Forum för levande historia ser ett fortsatt behov av ett nätverk för samordning av demokratifrämjande insatser. Uppdraget i sin nuvarande form är tidsbegränsat och litet i omfattning men har stor potential att utvecklas vidare.

Sammantaget gör myndigheten bedömningen att regeringen bör överväga att ge Forum för levande historia en permanent uppgift att verka för att samordna och stödja demokratistärkande insatser som genomförs av andra aktörer.

SVERIGES MUSEUM OM FÖRINTELSEN

Forum för levande historia har under året bistått Statens historiska museer på olika sätt i samband med inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen.

Vi har under året avslutat insamlingen av föremål, arkivalier och berättelser om några av de som överlevde och kom till Sverige. Ett av föremålen var en fällkniv från koncentrationslägret Buchenwald. Foto: Anton Svedberg, Forum för levande historia.

Samarbete med Statens historiska museer

Under året har myndigheten haft ett nära samarbete med Statens historiska museer, som har uppdraget att inrätta Sveriges museum om Förintelsen. Vi har haft regelbundna avstämningsmöten på ledningsnivå för att diskutera principiella frågor, gränsdragningar och samarbetsområden. Forum för levande historia har haft en pedagog utlånad på deltid för att bistå vid uppbyggnaden av det nya museet. Vi har även påbörjat en gemensam programturné till flera museer runt om i landet.

Insamling till Sveriges museum om Förintelsen (regeringsuppdrag i regleringsbrevet 2021)

Forum för levande historia har haft i uppdrag att, som ett led i inrättandet av Sveriges museum om Förintelsen, samla in föremål, berättelser, dokument och arkivmaterial från överlevande och deras liv i Sverige. Insamlingsarbetet under året har dels skett på uppdrag av regeringen genom anslags-sparande från uppdraget 2021, dels på uppdrag av Statens

historiska museer som ansvarar för det nya museet. Arbetet har genomförts i nära dialog med Statens historiska museer.

Forum för levande historia har fortsatt att samla in material till det nya museet genom de ärenden som inkom under 2021 och 2022. Totalt har 235 ärenden inkommit sedan arbetet startade. Bland de föremål som samlats in under 2022 kan nämnas en fällkniv som hittades på marken av en ung flicka i koncentrationslägret Buchenwald 1945, en aluminiummask tillverkad av en fånge i koncentrationslägret Sachsenhausen och ett brevkort som kastades ut ur ett gallerfönster på en boskapsvagn av en judisk fånge under transporten till koncentrationslägret Dachau.

Under året har vi även genomfört intervjuer med överlevande, anhöriga till överlevande och andra personer som på något sätt kan tillföra särskild kunskap om Förintelsen och Sverige.

Det insamlade materialet har överförts till Statens historiska museer vid två tillfällen, det första i maj och det andra i oktober 2022. Därmed är Forum för levande historias arbete med insamling till det nya museet avslutat.

Arbetet har presenterats offentligt bland annat i samband med Förintelsens minnesdag samt inför operaföreställningen "Löftet" vid Kungliga Operan. Insamlingsarbetet har också uppmärksamrats i media.

*Ask i aluminium från koncentrationslägret Sachsenhausen.
Foto: Anton Svedberg, Forum för levande historia.*

Analys och bedömning

Uppdraget var brett formulerat, vilket gjorde att vi har kunnat anpassa arbetet efter förutsättningarna. Relationsprocessen med personer som velat skänka föremål till samlingarna har i många fall varit mycket tidskrävande. Detta har främst berott på att en stor del av det material som samlats in varit av personlig och känslig karaktär, till exempel personliga brev. I de flesta fall har dock släktingarna valt att bidra till museets samlingar.

Vissa givare har efterfrågat möjligheten att i viss mån begränsa tillgången för allmänheten till materialet genom förbehåll, eller har uttryckt önskan om att bli informerade om när och hur materialet kommer användas. Vi har dock valt att inte godta några typer av förbehåll eller framtida informationsplikt från museets sida. Bedömningen gjordes att ett sådant förfarande skulle bli mycket svårt att administrera över tid samt att det skulle minska värdet på materialet ur ett forskningsperspektiv.

Det finns endast två kända överlevande av romskt ursprung som kom till Sverige i direkt anslutning till befrielsen 1945. Av den anledningen har det varit en utmaning att samla in föremål och finna personer från den romska gruppen att intervjua som har direkt anknytning till Sverige och Förintelsen. Liknande förhållande gäller HBTQI-personer som, på grund av Sveriges och de flesta andra länders inställning till dessa grupper, oftast angav att de var politiska fångar vid ankomsten till Sverige.

Det faktum att Forum för levande historia och Statens historiska museer under hela projektiden befunnit sig i olika faser i arbetet med insamlingen respektive museets tillblivelse, har varit en försvårande omständighet i arbetet. Detta har parerats genom återkommande och täta avstämningar mellan myndighetsledningarna, styrgruppen och arbetsgrupperna. Dialogen mellan myndigheterna har alltid präglats av öppenhet och ömsesidig förståelse för situationen, vilket varit avgörande för projektets resultat.

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är mycket god. En mycket bra och tillfredställande grund till den kommande samlingen vid Sveriges museum om Förintelsen har lagts genom uppdraget och erfarenheterna från arbetet har förts över till Statens historiska museer.

ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING

Här redovisas den återrapportering enligt regleringsbrev eller regeringsbeslut som inte har tagits upp i tidigare avsnitt.

Samverkan med andra aktörer

En stor del av vår verksamhet genomförs i samarbete med andra aktörer. Det är ett effektivt sätt att öka spridningen av vår verksamhet och ett bra sätt att tillföra verksamheten olika typer av kompetens. Våra samarbetspartners är till exempel universitet och högskolor, andra myndigheter och kommuner samt det civila samhället.

Under året har myndigheten samverkat med fler än 130 samarbetspartners i olika verksamheter och projekt. Vilka vi har samverkat med i specifika fall framgår ofta i anslutning till presentationen av de olika verksamheterna.

För att nämna några exempel har vi samarbetat med universitet och högskolor samt fristående forskare kring forskning och utbildning. Vi har samarbetat med andra myndigheter och kommuner, inte minst om fortbildningar mot rasism samt inom uppdraget för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Vi har även samverkat med civilsamhället på olika sätt. Representanter från civilsamhället har bidragit med kompetens som deltagare i vår verksamhet och i referensgrupper. Det gäller till exempel inom det nationella arbetet och inom uppdraget att samordna den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Syftet med samarbetet är kunskapsförmedling och utbyte av erfarenheter.

Barn och unga

Myndighetens största målgrupp är elever i skolan. 49 % av besökarna i våra egna lokaler under året var barn och ungdomar. Forskningen visar också på vikten av att lyfta frågor kring värdegrund tidigt med elever. Myndighetens pedagogiska riktlinjer som är grunden i all pedagogik bygger på delaktighet. Vi vill inspirera barn och unga att vilja lära sig mer, men också att reflektera över sitt eget ansvar och agerande.

Myndigheten har alltid barn eller ungdomar som fokusgrupper när vi tar fram utställningar. I år har vi utvecklat barns deltagande i utställningsprocessen vidare. Utställningen och workshopen *Barn har också rättigheter* är framtagen i samarbete med två referensklasser. Den sätter barnen i fokus och det är den första workshopen i Sverige som tar ett större grepp kring barnkonventionens bakgrund. Metoderna i workshopen bjuder in eleverna att delta samt utmanar dem att fundera på vilken betydelse rättigheterna har för deras liv i Sverige i dag, samt att de har rätt att kräva att de efterföljs. Lärare uppskattar denna workshop och ser den som ett viktigt stöd i arbetet med barnkonventionen som

i och med den nya läroplanen Lgr22 har fått en mera framskriven roll i skolans styrdokument. Upplägget passar även andra skolformer, som exempelvis barn med särskilda behov i andra åldrar och för vuxenutbildningar inriktade mot barn.

I de utställningar där vi erbjuder workshoppar för skolan möter vi elever direkt. Myndighetens pedagoger möter då elever i vår publika lokal i Stockholm. Pedagoger vid de museer som tar emot våra utställningar på turné möter i sin tur elever direkt på respektive museum. Detta gör att direkta möten med elever i våra utställningar sker på många platser runt om i landet.

Jämlikhet

Myndigheten arbetar integrerat med olika perspektiv på jämlikhet såsom jämställdhet, diskriminering, barns rättigheter, integration, mänskliga rättigheter, nationella minoriteter, Agenda 2030 och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Under året har vi arbetat med utgångspunkt i vår jämlikhetspolicy som tar sin utgångspunkt i lagstiftning och nationella mål på de olika områdena. Det övergripande målet är att myndighetens arbetssätt och verksamhet ska bidra till ökad jämlikhet för såväl myndighetens målgrupp som dess medarbetare.

Med utgångspunkt i policyn har vi också arbetat utifrån en samlad handlingsplan för ökad jämlikhet. Handlingsplanen innehåller mål, aktiviteter och ansvar för myndighetens insatser. Planen samordnas och följs upp av myndighetens jämlikhetsgrupp.

Forum för levande historia har under lång tid arbetat normmedvetet. Vi har varit måna om att i vårt material, bildval, förmedling etc inte förstärka stereotyper eller begränsande normer.

Vi har även genomfört informationsmöte/samråd med företrädare för de nationella minoriteterna.

Hög tillgänglighet

En del av jämlikhetsarbetet är att myndighetens lokaler, verksamhet, material och information ska vara tillgängliga för alla. Tillgänglighet har en direkt koppling till vårt uppdrag att verka för alla människors lika värde.

Under året har vi fortsatt vår interna utbildning i att skriva klarspråk, för att ha så lättbegripliga och tillgängliga texter som möjligt.

Vid utformning av nya utställningar och annat material tar vi hänsyn till att de ska vara så tillgängliga som möjligt för alla. Vi har god tillgänglighet för rullstol och permobil gällande placering av innehåll samt utrymme i utställningen. Texterna i utställningarna är skrivna enligt klarspråksnormer så långt det är möjligt. Storleken på texterna ska inte vara för liten. Filmer i utställningarna textas. Ljudinspelningar med bärande innehåll finns även i skriven form.

Vår mest spridda produkt, boken *Om detta må ni berättas...*, finns översatt till ett antal olika språk och den finns även som video med teckenspråk samt i punktskrift.

Vi har en relativt hög tillgänglighet i våra lokaler. Verksamheten bedrivs i en äldre byggnad, men vi har anpassad lokalerna så mycket som möjligt för att vara fysiskt tillgängliga för bland annat rullstolar.

Agenda 2030

Vi bidrar till flera av målen inom Agenda 2030, framför allt till mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Detta mål ligger inom området social hållbarhet.

Mål 16 handlar bland annat om att minska våld, övergrepp och utnyttjande av människor samt att främja rättvisa för alla, ett inkluderande och representativt beslutsfattande och en icke-diskriminerande lagstiftning.

Hela myndighetens kärnverksamhet med bland annat främjande av demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter bidrar till detta mål. Framför allt arbetar vi inom Sverige och bidrar därför till den svenska samhällsutvecklingen.

Vi har även internationell verksamhet som bidrar positivt till målet i andra länder. Ett exempel är utdelandet av Per Anger-priset, som 2022 tilldelades klimataktivisterna Anabela Lemos från Moçambique. Ett annat exempel är myndighetens arbete inom *International Holocaust Remembrance Alliance*, IHRA. IHRA:s bärande element är den s.k. Stockholmsdeklarationen där den åttonde och sista punkten handlar om mänsklighetens strävan efter alla människors rätt till rättvisa och ömsesidig förståelse. Under 2022 har Sverige haft ordförandeskapet i IHRA och myndigheten har

därför varit särskilt engagerad, bland annat genom att samverka med Regeringskansliet kring två möten med representanter från IHRA, ett i Stockholm och ett i Göteborg

Vi har även arbetat med miljömässig hållbarhet, vilket framför allt avser mål 12 om hållbar konsumtion och produktion samt mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna.

Kostnader och intäkter

Myndighetens totala lokalkostnader anges i följande tabell.

Lokalkostnader (tkr)	2020	2021	2022
Hyra	6 289	7 740	8 009
El och uppvärmning	101	107	189
Reparationer och underhåll	742	405	70
Övriga driftkostnader	324	309	361
Summa	7 456	8 561	8 629

I tabellen nedan anges verksamhetens kostnader och intäkter enligt indelningen i årsredovisningen. Vissa förändringar har skett i omfattningen av de olika verksamheterna jämfört med föregående år.

Resursinsatsen för webb, sociala medier och massmedia har ökat kraftigt på grund av ett omfattande arbete med framtagande av ny webbplats.

Omfattningen av utbildning/fortbildning har ökat jämfört med förra året, vilket beror på flera nya tillfälliga regeringsuppdrag.

Arbetet med kunskapsuppbyggnad har minskat, framför allt beroende på att vi hade två större regeringsuppdrag inom området föregående år.

Insatserna för att stärka demokratin har ökat i och med ett nytt regeringsuppdrag tillsammans med Skolverket.

Arbetet inom regeringens plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott ("*Samlat grepp ...*") har ökat i och med flera nya regeringsuppdrag.

Insamlingen till Sveriges museum om Förintelsen har avslutats under året efter förra årets omfattande uppdrag.

Verksamhet (mnkr)	Kostn 2020	Anslag 2020	Övr int 2020	Kostn 2021	Anslag 2021	Övr int 2021	Kostn 2022	Anslag 2022	Övr int 2022
Utställningar	21,2	21,1	0,1	17,0	16,8	0,2	17,3	16,8	0,5
Webb, sociala medier, massmedia	5,1	5,1	0,0	4,0	4,0	0,0	8,7	8,7	0,0
Utbildning/fortbildning	16,0	3,5	12,5	8,6	3,1	5,5	10,6	3,2	7,4
Programverksamhet	5,3	5,3	0,0	5,4	5,4	0,0	8,0	8,0	0,0
Kunskapsuppbyggnad	7,7	7,6	0,1	12,4	9,5	2,9	7,6	7,6	0,0
Internationellt samarbete	6,8	6,8	0,0	8,0	8,0	0,0	6,3	6,3	0,0
Stärka demokratin	1,9	0,0	1,9	3,2	0,0	3,2	4,2	0,0	4,2
Samlat grepp mot rasism och hatbrott	2,7	0,0	2,7	2,7	0,0	2,7	4,7	0,0	4,7
Sveriges museum om Förintelsen	-	-	-	7,7	7,7	0,0	4,8	2,4	2,4
Summa	66,7	49,4	17,3	69,0	54,5	14,5	72,2	53,0	19,2

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Forum för levande historia är en utpräglad kunskapsorganisation. Verksamheten och dess kvalitet är resultatet av den samlade kompetens som finns inom myndigheten. Utbildningsnivån är hög och många medarbetare har lång erfarenhet av myndighetens frågor.

En stor satsning på kompetensutveckling under året var en studieresa till Oslo för alla medarbetare för att fördjupa kunskapen om Norge och Förintelsen.

För att kunna attrahera, rekrytera, utveckla och behålla rätt medarbetare krävs bland annat relevant kompetensutveckling, en tydlig lönepolitik, lika möjligheter för kvinnor och män, en organisation som är anpassad till uppdraget samt en god arbetsmiljö. Vi har under året arbetat med alla dessa delar.

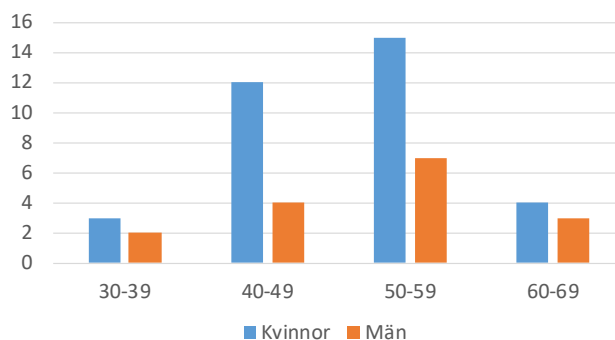
Våra medarbetare

I medeltal under året har myndigheten haft 50 anställda, vilket motsvarat 43 årsarbetskrafter. Det är en ökning jämfört med föregående år som beror på fler tillfälliga regeringsuppdrag.

Medelåldern bland de anställda är 51 år, vilket är högre än genomsnittet för staten som är 44 år. De flesta anställda

är över 40 år. Myndigheten väntar enstaka pensionsavgångar de kommande två åren.

Anställda per åldersgrupp

Av medarbetarna är 67 % kvinnor och 33 % män. I ledningsgruppen är 80 % kvinnor och 20 % män. Det finns således en tydlig övervikt av kvinnor i organisationen. Det är extra tydligt vad gäller administrativa befattningar.

Utbildningsnivå

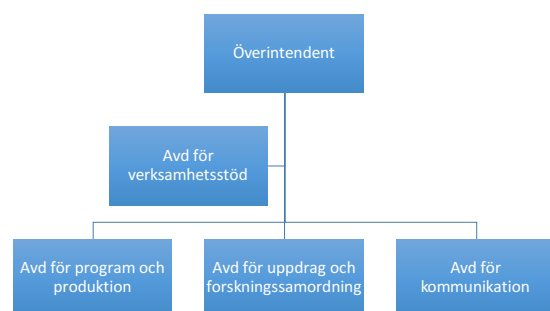
Myndighetens medarbetare har en hög utbildningsnivå. 82 % av medarbetarna har högskoleutbildning varav 8 % har doktorexamen.

Kompetensutveckling

Kompetensutveckling sker främst genom att alla medarbetare kontinuerligt lär sig och utvecklas inom sitt arbete. Medarbetarna har även deltagit i kurser och konferenser utifrån verksamhetens och individens behov. Vi har haft särskilda budgetar avsatta för kompetensutveckling, både på varje avdelning och för myndigheten som helhet. Under året har våra medarbetare erbjudits föreläsningar inom aktuella teman. Den största gemensamma satsningen på kompetensutveckling under året var en studieresa till Oslo för alla medarbetare för att fördjupa kunskapen om Norge och Förintelsen. Medarbetare har även gjort studiebesök på andra institutioner som kompetensutveckling, bland annat i Frankrike och Danmark.

Organisation och ledarskap

Myndigheten har fyra relativt små avdelningar med 7–15 anställda för att avdelningscheferna ska kunna vara nära verksamheten och stötta medarbetarna. I årets medarbetarenkät instämde 66 % av medarbetarna helt eller till stor del i att de får tillräckligt stöd från sin chef, vilket är en minskning jämfört med tidigare år. Vi kommer därför att arbeta aktivt med att utveckla ledarskapet under nästa år.

Lönepolitik

Årets lönerevision har genomförts som lönesättande samtal för alla medarbetare utifrån våra fastställda lönekriterier.

Personalomsättning och rekrytering

Personalomsättningen bland fast anställda har varit 6 % under året, mätt som antalet som slutat / antal anställda. Vi har inte haft några problem med att rekrytera kompetenta nyanställda.

Distansarbete

Många av våra medarbetare har vittnat om positiva upplevelser av distansarbete under pandemin. Myndigheten har därför antagit interna riktlinjer för distansarbete i syfte att vara en attraktiv arbetsgivare. Beroende på arbetsuppgifter kan medarbetare nu arbeta på distans upp till 40 % av arbetstiden.

Arbetsmiljö

Under våren var den fysiska arbetsmiljön mindre god på kontoret, beroende på en större ombyggnad av ventilationsystemet i fastigheten. Det medförde omfattande buller och andra störningar, vilket ledde till att många behövde arbeta på annan plats. Efter sommaren genomförde vi därefter en genomgripande omgestaltning av hela kontorsmiljön, vilket har lett till en mycket god fysisk arbetsmiljö.

Vid distansarbete har en god fysisk arbetsmiljö främjats genom bärbara datorer samt en möjlighet att få extra bildskärm, datorhylla, tangentbord och skrivbordsstol även hemma vid behov.

Den psykosociala arbetsmiljön har erbjudit vissa utmaningar, där den främsta har bestått i hög arbetsbelastning och stress. Vi har därför ett pågående arbete tillsammans med myndighetens skyddsombud för att komma till rätta med det.

Myndigheten har erbjudit goda personalförmåner och personavård till medarbetarna, till exempel kaffe, fruktkorg, julbord, julgåva, friskvårdsbidrag, friskvård på arbetstid en timme per vecka, flexitid, möjlighet till distansarbete samt möjlighet att löneväxla till pensionsavsättning.

I årets medarbetarundersökning instämde 80 % helt eller till stor del i att myndigheten sammanfattningsvis är en bra arbetsplats.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har under året varit 5,4 %, vilket är högre än tidigare år beroende på flera längre sjukskrivningar under året.

Statistik för anställda	2020	2021	2022
Årsarbetskrafter	38	42	43
Sjukfrånvaro	2,2 %	2,3 %	5,4 %
Personalomsättning fast anställda	9 %	6 %	6 %

Analys och bedömning

Myndigheten har under året arbetat aktivt med de flesta av de delar som ingår i en systematisk kompetensförsörjning:

- Analys av kompetensbehovet
- Attrahera potentiella medarbetare
- Rekrytering
- Introduktion
- Kompetensutveckling
- Kompetensöverföring
- När medarbetare slutar
- Anlita extern kompetens

Myndigheten har en stabil personalsituation med erfarna och välutbildade medarbetare. Man utvecklas i arbetet

genom stimulerande arbetsuppgifter, externa kurser, konferenser och studiebesök samt återkommande samarbeten med andra aktörer. Personalomsättningen har varit fortsatt på en låg nivå och myndigheten är en attraktiv arbetsplats, varför vi inte har svårt att få kvalificerade sökande. Arbetsmiljön bedöms som god med vissa undantag som gäller arbetsbelastning och stress. Sjukfrånvaron har ökat men är på en acceptabel nivå.

Vår samlade bedömning är att kompetensförsörjningen är god och bidrar positivt till att myndigheten kan uppfylla sina uppgifter.

FINANSIELLA RAPPORTER

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2022	2021	2020	2019	2018
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 000	2 000	1 000	2 000	2 000
Utnyttjad	3 830	625	682	316	414
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 300	4 300	4 300	4 300	4 300
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	45	0	0	1	0
Räntekostnader	0	0	0	21	45
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Övriga avgiftsintäkter	3 023	469	127	535	247
Anslagskredit					
Beviljad	1 505	1 793	1 479	1 393	1 377
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande Uo 17 8:4 ap. 1	907	2 946	156	629	216
Anslagssparande Uo 17 8:4 ap. 2	0	2 384	0	0	0
Bemyndiganden					
			<i>Ej tillämplig</i>		
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	43	42	38	33	33
Medelantalet anställda (st)*	50	46	40	41	41
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 673	1 639	1 752	1 714	1 784
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* I beräkningen av medelantalet anställda ingår tjänstledig personal.

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2022	2021
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	52 952	54 472
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	3 023	469
Intäkter av bidrag	3	16 207	14 072
Finansiella intäkter	4	49	1
Summa		72 230	69 015
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-41 341	-39 513
Kostnader för lokaler		-8 629	-8 561
Övriga driftkostnader	6	-21 955	-20 770
Finansiella kostnader	7	-35	-11
Avskrivningar och nedskrivningar		-270	-160
Summa		-72 230	-69 015
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		150	140
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		200	200
Lämnade bidrag	8	-350	-340
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2022-12-31	2021-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	1 686	0
Summa		1 686	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	124	212
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	2 172	565
Summa		2 296	777
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	12	2 031	2 469
Övriga kortfristiga fordringar	13	34	0
Summa		2 065	2 469
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	14	2 572	2 422
Summa		2 572	2 422
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-907	-5 286
Summa		-907	-5 286
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16	9 674	10 436
Summa		9 674	10 436
SUMMA TILLGÅNGAR		17 386	10 819
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	17		
	18	152	152
Summa		152	152
Avsättningar			
Övriga avsättningar	19	371	295
Summa		371	295
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	20	3 830	625
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	21	2 109	1 495
Leverantörsskulder		5 667	3 563
Övriga kortfristiga skulder	22	627	615
Summa		12 232	6 299
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	23	2 561	1 973
Oförbrukade bidrag	24	1 478	599
Övriga förutbetalda intäkter	25	591	1 500
Summa		4 631	4 072
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		17 386	10 819

ANSLAGSREDOVISNING

Anslag (tkr)		Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
		Not					
Uo 17 8:4 Ramanslag Forum för levande historia							
ap.1 Forum för levande historia	26	2 946	50 175	-1 452	51 669	-50 761	907
ap.2 Förberedande verksamhet för inrättandet av ett Förintelsemuseum	27	2 384	0	0	2 384	-2 384	0
Summa		5 329	50 175	-1 452	54 052	-53 145	907

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed, förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF) samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr.o.m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämelsen. Utgående balans år 2021, 44 tkr, har anslagsavräknats i sin helhet.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 50 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider:

3 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter Maskiner och tekniska anläggningar
5 år	Inredningsinventarier

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till beräknad nyttjandeperiod. Nuvarande hyreskontrakt löper till och med 2026-09-30.

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare/styrelseuppdrag

	Ersättning i tkr
Överintendent Petra Mårseius (2022-08-29--2022-12-31)	348
Tf. överintendent Caroline Källner (2021-05-01--2022-08-28) Styrelseuppdrag i Källner media AB	801

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid.

Sjukfrånvaro	2022	2021
Totalt	5,4%	2,3%
Andel 60 dagar eller mer	66,7%	8,7%
Kvinnor	4,2%	2,6%
Män	7,8%	1,5%
Anställda - 29 år	-	-
Anställda 30 år - 49 år	3,1%	3,4%
Anställda 50 år -	7,0%	1,5%

Sjukfrånvaro för anställda under 30 år anges inte eftersom antalet anställda i gruppen är under tio personer.

Noter

Resultaträkning

1	Intäkter av anslag	2022	2021
	Intäkter av anslag	52 952	54 472
	<i>Varav Uo 17 8:4 ap.1 Forum för levande historia</i>	-50 568	-46 856
	<i>Varav Uo 17 18:4 ap.2 Förberedande verksamhet för inrättandet av ett Förintelsemuseum</i>	-2 384	-7 616
	Summa	52 952	54 472
	Utgifter i anslagsredovisningen	-53 145	-54 612
	Saldo	-194	-140
	Saldot består av minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslaget men inte bokförts som kostnad i	44	0
	Anslag Uo 17 8:4 ap 1. Redovisning i transferingsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag.	150	140
	Summa	194	140
2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2022	2021
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	3 023	469
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	0	0
	Summa	3 023	469
	Ökningen 2022 beror på intäkter från Statens historiska museer.		
3	Intäkter av bidrag	2022	2021
	Bidrag från statliga myndigheter	16 207	14 072
	Summa	16 207	14 072
4	Finansiella intäkter	2022	2021
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	45	0
	Övriga finansiella intäkter	4	1
	Summa	49	1
	Räntesatsen för räntekonto hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 tom 2022-05-02 varit noll. Resterande del av året har ränta beräknats på räntekontot.		
5	Kostnader för personal	2022	2021
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	25 838	24 863
	<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	437	418
	Sociala avgifter	14 338	13 965
	Övriga kostnader för personal	1 164	685
	Summa	41 341	39 513
6	Övriga driftkostnader	2022	2021
	Reparationer och underhåll	312	91
	Offentligrättsliga avgifter, skatter, kundförluster	34	13
	Resor, representation, information	2 651	3 189
	Köp av varor	1 411	1 143
	Köp av tjänster	17 547	16 335
	Summa	21 955	20 770
	Jämförelsetalen för 2021 har delats upp på motsvarande sätt som för 2022.		
7	Finansiella kostnader	2022	2021
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	8	0
	Övriga finansiella kostnader	28	11
	Summa	35	11
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 tom 2022-05-02 varit noll. Resterande del av året har ränta beräknats.		
8	Lämnade bidrag	2022	2021
	Raoul Wallenberg Academy for Young Leaders	200	200
	Per Angerpriset	150	140
	Summa	350	340

Balansräkning

9	Balanserade utgifter för utveckling	2022-12-31	2021-12-31
	Årets anskaffningar	1 686	0
	Summa anskaffningsvärde	1 686	0
	Utgående bokfört värde	1 686	0
	Avser utvecklingskostnader för ny webb som ska tas i drift under 2023.		
10	Förbättringsutgifter på annans fastighet	2022-12-31	2021-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	4 661	4 661
	Summa anskaffningsvärde	4 661	4 661
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 449	-4 360
	Årets avskrivningar	-89	-89
	Summa ackumulerade avskrivningar	-4 537	-4 449
	Utgående bokfört värde	124	212
11	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2022-12-31	2021-12-31
	Ingående anskaffningsvärde	4 698	4 595
	Årets anskaffningar	1 789	103
	Summa anskaffningsvärde	6 486	4 698
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-4 133	-4 062
	Årets avskrivningar	-182	-71
	Summa ackumulerade avskrivningar	-4 315	-4 133
	Utgående bokfört värde	2 172	565
	Ökningen beror på inköp av ny kontorsinredning.		
12	Fordringar hos andra myndigheter	2022-12-31	2021-12-31
	Fordran ingående mervärdesskatt	2 031	2 469
	Summa	2 031	2 469
13	Övriga kortfristiga fordringar	2022-12-31	2021-12-31
	Fordringar hos anställda	34	0
	Summa	34	0
14	Förutbetalda kostnader	2022-12-31	2021-12-31
	Förutbetalda hyreskostnader	2 112	1 955
	Övriga förutbetalda kostnader	460	467
	Summa	2 572	2 422
15	Avräkning med statsverket	2022-12-31	2021-12-31
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	0	-200
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	0	200
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-5 329	-156
	Redovisat mot anslag	53 145	54 612
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-50 175	-59 785
	Återbetalning av anslagsmedel	1 452	0
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-907	-5 329
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	44	44
	Redovisat mot anslag under året enligt	-44	0
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	44
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	0	200
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	0	-200
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	0	0
	Summa Avräkning med statsverket	-907	-5 286

16	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2022-12-31	2021-12-31
	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	9 674	10 436
	Summa	9 674	10 436
	Beviljad kredit enligt regleringsbrev	4 300	4 300
	Maximalt utnyttjad kredit	0	0
17	Myndighetskaptal	2022-12-31	2021-12-31
	Myndighetskapalet består endast av statskapital vars värde är oförändrat mellan åren. Därför redovisas ingen specifikationstabell.		
18	Statskapital	2022-12-31	2021-12-31
	Statskapital utan avkastningskrav avseende konst	152	152
	Utgående balans	152	152
19	Övriga avsättningar	2022-12-31	2021-12-31
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	295	221
	Årets förändring	75	74
	Utgående balans	371	295
	Inget planerat nyttjande för 2023.		
20	Lån i Riksgäldskontoret	2022-12-31	2021-12-31
	Avser lån för investeringar i anläggnings-tillgångar.		
	Ingående balans	625	682
	Under året nyupptagna lån	3 475	103
	Årets amorteringar	-270	-160
	Utgående balans	3 830	625
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	4 000	2 000
21	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2022-12-31	2021-12-31
	Utgående mervärdesskatt	97	203
	Arbetsgivaravgifter	703	709
	Leverantörsskulder andra myndigheter	675	584
	Övrigt*	634	0
	Summa	2 109	1 495
	*Avser bidrag som ska återbetalas till Kammarkollegiet		
22	Övriga kortfristiga skulder	2022-12-31	2021-12-31
	Personalens källskatt	624	615
	Övrigt	3	0
	Summa	627	615
23	Upplupna kostnader	2022-12-31	2021-12-31
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 275	1 712
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	0	83
	Övriga upplupna kostnader	286	178
	Summa	2 561	1 973
24	Öförbrukade bidrag	2022-12-31	2021-12-31
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	1 478	599
	Summa	1 478	599
	<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk:</i>		
	inom tre månader	0	375
	mer än tre månader till ett år	1 478	224
	Summa	1 478	599
25	Övriga förutbetalda intäkter	2022-12-31	2021-12-31
	Förutbetalda intäkter	591	1 500
	Summa	591	1 500
	Avser förutbetald intäkt från Statens historiska museer.		

Anslagsredovisning

26	Uo 17 8:4 Ramanslag Forum för levande historia	ap.1
	Forum för levande historia får disponera 1 494 tkr av det ingående överföringsbeloppet d.v.s. 3 % av föregående års tilldelning om 49 785 tkr enligt regleringsbrevet.	
	Enligt regleringsbrevet disponerar Forum för levande historia en anslagskredit på 1 505 tkr. Under 2022 har krediten inte nyttjats.	
	Anslaget är räntebärande.	
27	Uo 17 8:4 Ramanslag ap.2 Förberedande verksamhet för inrättandet av ett Förintelsemuseum	
	Forum för levande historia får disponera hela det ingående överföringsbeloppet på 2 384 tkr enligt regleringsbrevet.	
	Enligt regleringsbrevet disponerar Forum för levande historia ingen anslagskredit.	
	Anslaget är räntebärande.	

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 17 februari 2023

Petra Mårselius

Överintendent

Årsredovisning 2022

Forum för levande historia

Omslagsbild: Samtalskvällen *Min okända historia*.

Foto: Forum för levande historia.